

Posebno poročilo

Dobrobit živali v EU: zmanjševanje vrzeli med ambicioznimi cilji in izvajanjem v praksi

(v skladu z drugim pododstavkom člena 287(4) PDEU)



EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE

REVIZIJSKA EKIPA

Posebna poročila Evropskega računskega sodišča predstavljajo rezultate njegovih revizij politik in programov EU ali tem v zvezi z upravljanjem na posameznih področjih proračuna. Računsko sodišče izbira in načrtuje revizijske naloge tako, da je njihov učinek kar največji, in pri tem upošteva tveganje za smotrnost ali skladnost, višino ustreznih prihodkov ali porabe, prihodnji razvoj ter politični in javni interes.

To revizijo smotrnosti je opravil revizijski senat I – Trajnostna raba naravnih virov, ki ga vodi član Evropskega računskega sodišča Nikolaos Milionis. Revizijo je vodil član Evropskega računskega sodišča Janusz Wojciechowski, pri njej pa so sodelovali vodja njegovega kabineta Kinga Wiśniewska-Danek, atašejka v njegovem kabinetu Katarzyna Radecka-Moroz, vodilni upravni uslužbenec Colm Friel, vodja naloge Diana Voinea, namestnika vodje naloge Paulo Oliveira in Lucia Roşca ter revizorji Xavier Demarche, Małgorzata Frydel, Michela Lanzutti, Joachim Otto in Maciej Szymura. Jezikovno pomoč je zagotovila Fiona Urquhart.



Od leve proti desni: Xavier Demarche, Kinga Wiśniewska-Danek, Joachim Otto, Janusz Wojciechowski, Colm Friel, Diana Voinea, Lucia Roşca.

KAZALO

	Odstavek
Glosar in okrajšave	
Povzeteki	I–IX
Uvod	1–19
Obseg revizije in revizijski pristop	20–27
Opažanja	28–95
Komisija je zaključila drugo strategijo EU za dobrobit živali, ni pa ocenila njenega učinka	28–33
Komisija in države članice so poročale o velikem napredku pri izvajanju standardov EU	34–40
Države članice so za izvedbo nekaterih priporočil porabile veliko časa, nekatera vprašanja pa ostajajo nerešena	41–46
Države članice z upravljanjem uradnih inšpekcijskih sistemov na splošno dosegajo doslednost, vendar pa imajo nadzorni in revizijski sistemi še vedno nekatere slabosti	47–63
Države članice le omejeno uporabljajo orodja skupne kmetijske politike pri doseganju ciljev v zvezi z dobrobitjo živali	64–95
Omejena izmenjava rezultatov v okviru uradnih inšpekcijskih pregledov in pregledov navzkrižne skladnosti v državah članicah ter slabosti pri uporabi kazni	65–76
Razvoj podeželja – pomanjkanje spodbud za izboljšanje dobrobiti živali, stroškovna učinkovitost pa ni zagotovljena	77–95
Zaključki in priporočila	96–104
Priloga I – Pregled načrtovanih ukrepov v okviru strategije EU za dobrobit živali za obdobje 2012–2015	
Priloga II – Pregled informacij iz poročil inšpekcijskih pregledov na kmetijah, ki so jih revidirane države članice predložile Komisiji	
Priloga III – Pregledi držav članic in podatki o zakolu brez omamljanja	

Priloga IV – Pregledi navzkrižne skladnosti v obiskanih državah članicah

Odgovori Komisije

GLOSAR IN OKRAJŠAVE

CMES:	Skupni sistem spremljanja in vrednotenja EU v zvezi z ukrepi za razvoj podeželja
EFSA:	Evropska agencija za varnost hrane – agencija Evropske unije, ki nudi neodvisne znanstvene nasvete in obvešča o obstoječih in nastajajočih tveganjih, povezanih s prehransko verigo
GD AGRI:	Generalni direktorat Evropske komisije za kmetijstvo in razvoj podeželja
GD SANTE:	Generalni direktorat Evropske komisije za zdravje in varnost hrane
Krajšanje repov pri prašičih:	Postopek rezanja repov pri prašičih za preprečevanje grizenja repov
Pitovni piščanci:	Piščanci, ki se gojijo za proizvodnjo mesa
Pregledi navzkrižne skladnosti:	Pregledi izpolnjevanja obveznosti v okviru navzkrižne skladnosti v skladu z uredbami (EU) št. 1306/2013, št. 809/2014 in št. 640/2014
PZR:	Predpisane zahteve ravnanja so del navzkrižne skladnosti in opredeljene v številnih direktivah in uredbah Evropske unije. Nanašajo se na javno zdravje, zdravje živali in rastlin, identifikacijo in registracijo živali, okolje in dobrobit živali.
Svetovna organizacija za zdravje živali	Office International des Épizooties – medvladna organizacija s 181 državami članicami. Razvija mednarodno priznane standarde za zdravje in dobrobit živali.
TRACES:	Celoviti računalniški veterinarski sistem Traces – večjezično spletno orodje Komisije za upravljanje vseh sanitarnih zahtev v zvezi s trgovino znotraj EU ter uvozom živali, semen, zarodkov, hrane, krme in rastlin.
Uradni inšpekcijski pregledi:	Izraz, ki se uporablja v celotnem poročilu ter zajema kontrole in inšpekcijske preglede (npr. veterinarskih služb) na ravni držav članic za preverjanje pravilnosti uporabe pravil EU o dobrobiti živali v skladu z Uredbo (ES) št. 882/2004

POVZETEK

- I. Regulativni standardi Evropske unije o dobrobiti živali so med najvišjimi na svetu in vsebujejo splošne zahteve o vzreji, prevozu in zakolu rejnih živali ter specifične zahteve za nekatere vrste. Skupna kmetijska politika prispeva k ozaveščenosti kmetov o njihovih zakonskih obveznostih (zaradi navzkrižne skladnosti, ki plačila kmetom iz sredstev skupne kmetijske politike povezuje z izpolnjevanjem minimalnih zahtev) in jih spodbuja k doseganju višjih standardov (s finančno podporo, dodeljeno v okviru politike za razvoj podeželja).
- II. Državljeni EU so vse bolj zaskrbljeni zaradi vplivov kmetovanja na dobrobit živali ter medsebojno povezanih učinkov na javno zdravje in zdravje živali. Komisija je pripravila strateške dokumente, s katerimi želi zagotoviti okvir za svoje ukrepe na tem področju. Zadnja strategija EU je zajemala obdobje 2012–2015.
- III. Sodišče je revidiralo dobrobit rejnih živali in splošno izvajanje zadnje strategije EU ter se pri tem osredotočilo na dva glavna cilja – izpolnjevanje minimalnih standardov in optimizacijo sinergij s skupno kmetijsko politiko. Zaključilo je, da so bili ukrepi EU za izboljšanje dobrobiti živali uspešni na nekaterih področjih, vendar pa obstajajo še vedno določene slabosti pri izpolnjevanju minimalnih standardov, usklajevanje s pregledi navzkrižne skladnosti bi bilo mogoče izboljšati, finančna sredstva skupne kmetijske politike pa bi bilo mogoče bolje uporabiti za spodbujanje višjih standardov za dobrobit živali.
- IV. Revizija Sodišča je pokazala, da je Komisija zagotavljala skladnost v državah članicah z dajanjem navodil in uveljavljanjem izvrševanja. Ukrepi so bili uspešni na pomembnih področjih, predvsem pri skupni hlevski reji svinj in prepovedi neizpopolnjenih kletk, zaradi katerih kokoši nesnice ne morejo izražati svojega naravnega vedenja. Komisija in države članice so pripravile smernice za lažje razumevanje in dosledno izvajanje zakonodajnih zahtev ter jih posredovale velikemu številu deležnikov. Obiskane države članice so na splošno sprejele ukrepe za izvedbo revizijskih priporočil Komisije.
- V. Vendar pa so na nekaterih področjih v zvezi z dobrobitjo živali še vedno slabosti, in sicer na kmetiji (zlasti rutinsko krajšanje repov pri prašičih), med prevozom (skladnost s pravili za prevoz na dolge razdalje in prevoz živali, neprimernih za prevoz) in ob zakolu (odstopanje od zahteve po omamljanju pred zakolom in nezadostni postopki omamljanja).

Obiskane države članice so porabile dolgo časa za izvedbo nekaterih priporočil, ki jih je Komisija pripravila na podlagi svojih revizij.

VI. Sistemi uradnega nadzora držav članic so ključni dejavnik pri zagotavljanju, da se standardi za dobrobit živali ustrezno izvajajo. Sodišče je na tem področju odkrilo dobre prakse, zlasti pri doslednosti uradnih inšpekcijskih pregledov, pa tudi v zvezi s potrebo po osredotočenju na področja in nosilce dejavnosti z večjim tveganjem neskladnosti s pravili. Poleg tega bi lahko države članice bolj uporabile informacije, pridobljene na podlagi notranjih revizij in pritožb, za izboljšanje upravljanja politike za dobrobit živali.

VII. Države članice so na splošno vzpostavile ustrezne ureditve za preglede navzkrižne skladnosti v zvezi z dobrobitjo živali, vendar pa obstaja možnost za izboljšanje uskladitve z uradnimi inšpekcijskimi pregledi v zvezi z dobrobitjo živali. Poleg tega v nekaterih primerih kazni v okviru navzkrižne skladnosti, ki so jih izrekle plačilne agencije, niso bile sorazmerne z resnostjo nepravilnosti.

VIII. Cilj spodbujanja dobrobiti živali je prednostna naloga na področju razvoja podeželja za obdobje 2014–2020 in Sodišče je v obiskanih državah članicah odkrilo dobre primere ukrepov, ki koristijo živalim. Vendar pa se ukrep za dobrobit živali ni na veliko uporabljal. Ukrep ima nekatere slabosti na področju stroškovne učinkovitosti, države članice pa so redko uporabile možnost, da bi dobrobit živali spodbujale v okviru drugih ukrepov za razvoj podeželja.

IX. Sodišče Komisiji izreka priporočila za izboljšanje njihovega upravljanja politike za dobrobit živali. Priporočila Sodišča zajemajo strateški okvir za dobrobit živali, uspešnejše uveljavljanje izvrševanja in dajanje navodil za doseg skladnosti s pravili, ukrepe za krepitev povezanosti med sistemom navzkrižne skladnosti in dobrobitjo živali ter ukrepe za boljše doseganje ciljev za dobrobit živali v okviru politike za razvoj podeželja.

UVOD

Dobrobit živali: opredelitev in pomen v EU

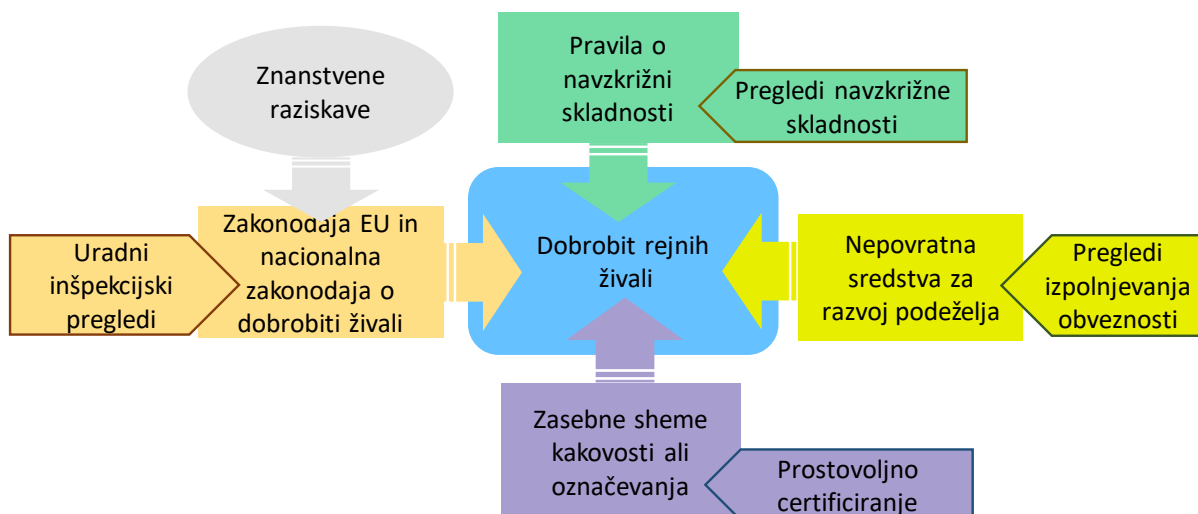
1. Svetovna organizacija za zdravje živali je dobrobit živali leta 2018 opredelila z naslednjimi besedami: Žival se dobro počuti, če je zdrava, dobro nahranjena in na varnem, če ji je udobno in lahko izraža svoje prirodno vedenje ter ne trpi zaradi neprijetnih stanj, kot so bolečina, strah in stiska. Ta koncept dobrobiti živali je zapisan v členu 13 Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki živali priznava kot čuteča bitja.
2. Po ocenah študije Evropskega parlamenta¹ je v EU 4,5 milijarde piščancev, kokoši nesnic in puranov ter približno 330 milijonov glav goveda, prašičev, koz in ovac. Na podlagi informacij organizacije za dobrobit živali je vsako leto za meso zaklanih približno četrta milijona konj.²
3. Znanje o dobrobiti živali se v zadnjih letih vse hitreje širi, nemalo pozornosti pa so ji namenili tudi mediji. Evropski parlament je sprejel dve resoluciji (leta 2010 in 2015) o politiki EU glede dobrobiti živali³. Ukrepi v EU o dobrobiti živali temeljijo na štirih glavnih virih, ki imajo vsak svoj kontrolni mehanizem (glej **slika 1**).

¹ Tematski sektor Evropskega parlamenta za pravice državljanov in ustavne zadeve, *Animal Welfare in the European Union*, Bruselj, 2017.

² Humane Society International, *Facts and figures on the EU horsemeat trade*, 2014.

³ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 5. maja 2010 o vrednotenju in oceni akcijskega načrta za zaščito in dobro počutje živali 2006–2010 ([2009/2202\(INI\)](#)) in Resolucija Evropskega parlamenta z dne 26. novembra 2015 o novi strategiji za dobrobit živali za obdobje 2016–2020 ([2015/2957\(RSP\)](#)).

Slika 1 – Ukrepi v EU, ki vplivajo na dobrobit živali

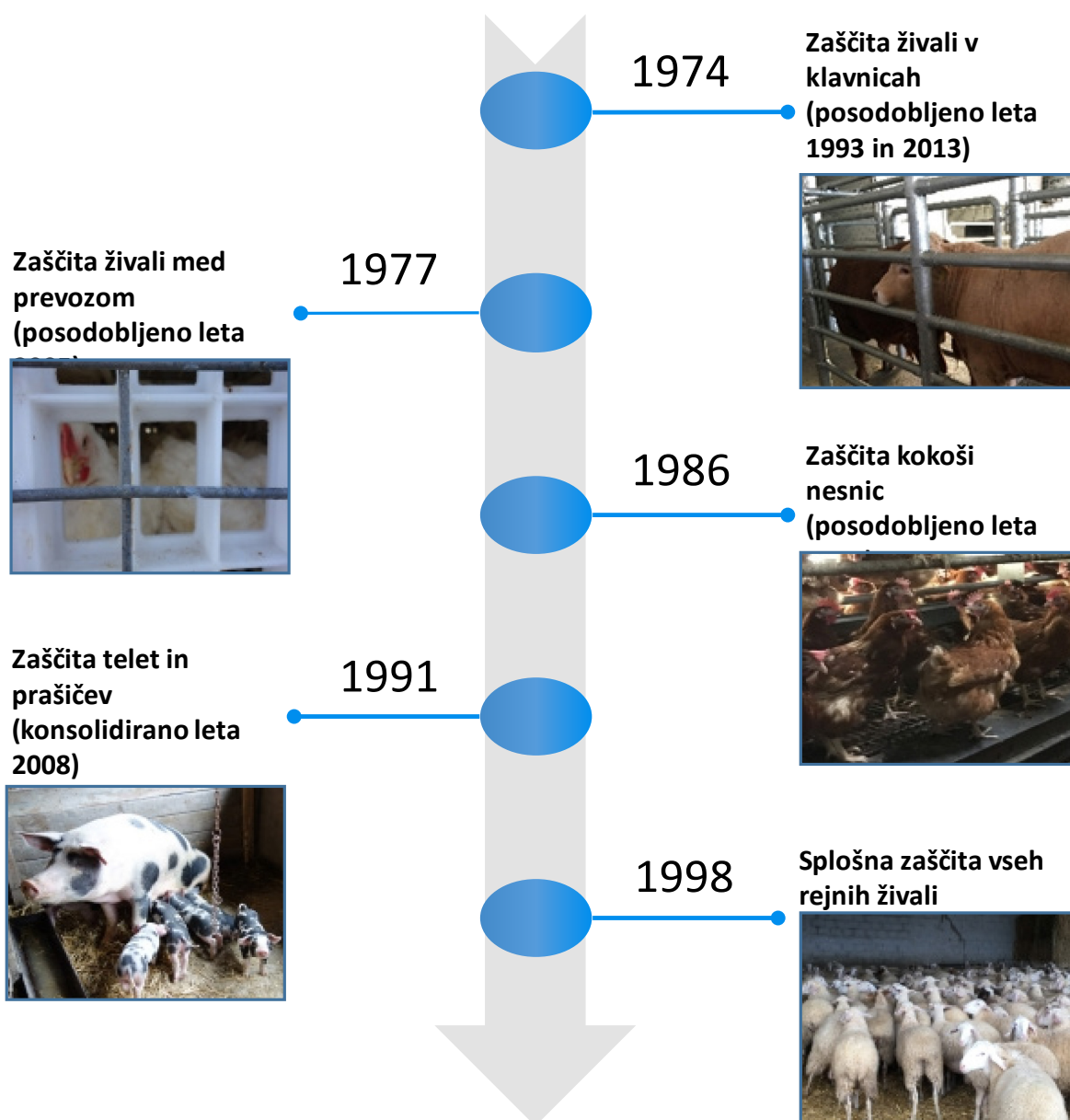


Vir: Evropsko računsko sodišče

4. Cilj zakonodaje EU o dobrobiti živali je izboljšanje kakovosti življenja živali, hkrati pa z določitvijo minimalnih standardov izpolniti pričakovanja državljanov in zahteve trga. Splošno znano je, da so standardi EU o dobrobiti živali med najstrožjimi na svetu.⁴ Večina teh standardov se nanaša na rejne živali (na kmetiji, med prevozom in ob zakolu), zakonodaja pa prav tako zajema prstoživeče, laboratorijske in hišne živali. Kot prikazuje **slika 2**, je bila prva zakonodaja EU o dobrobiti živali uvedena pred več kot 40 leti in bila doslej že večkrat posodobljena. Države članice lahko sprejmejo strožja pravila, če so združljiva z zakonodajo EU. Na primer, 13 držav članic je sprejelo dodatne nacionalne ukrepe za zakol.

⁴ Študije o tej temi zajemajo: FAO, *Review of animal welfare legislation in the beef, pork, and poultry industries*, Rim, 2014; projekt EconWelfare, FiBL, *Overview of animal welfare standards and initiatives in selected EU and third countries*, Švica, 2010; Odbor Evropskega parlamenta za kmetijstvo in razvoj podeželja, *Comparative analysis of EU standards in food safety, environment, animal welfare and other non-trade concerns with some selected countries*, Bruselj, 2012.

Slika 2 – Ključna zakonodaja EU o dobrobiti rejnih živali



Vir: Evropsko računsko sodišče

5. Države članice so odgovorne za uporabo pravil EU o dobrobiti živali na nacionalni ravni, vključno z uradnimi inšpekcijskimi pregledi⁵, Evropska komisija (GD SANTE) pa je odgovorna

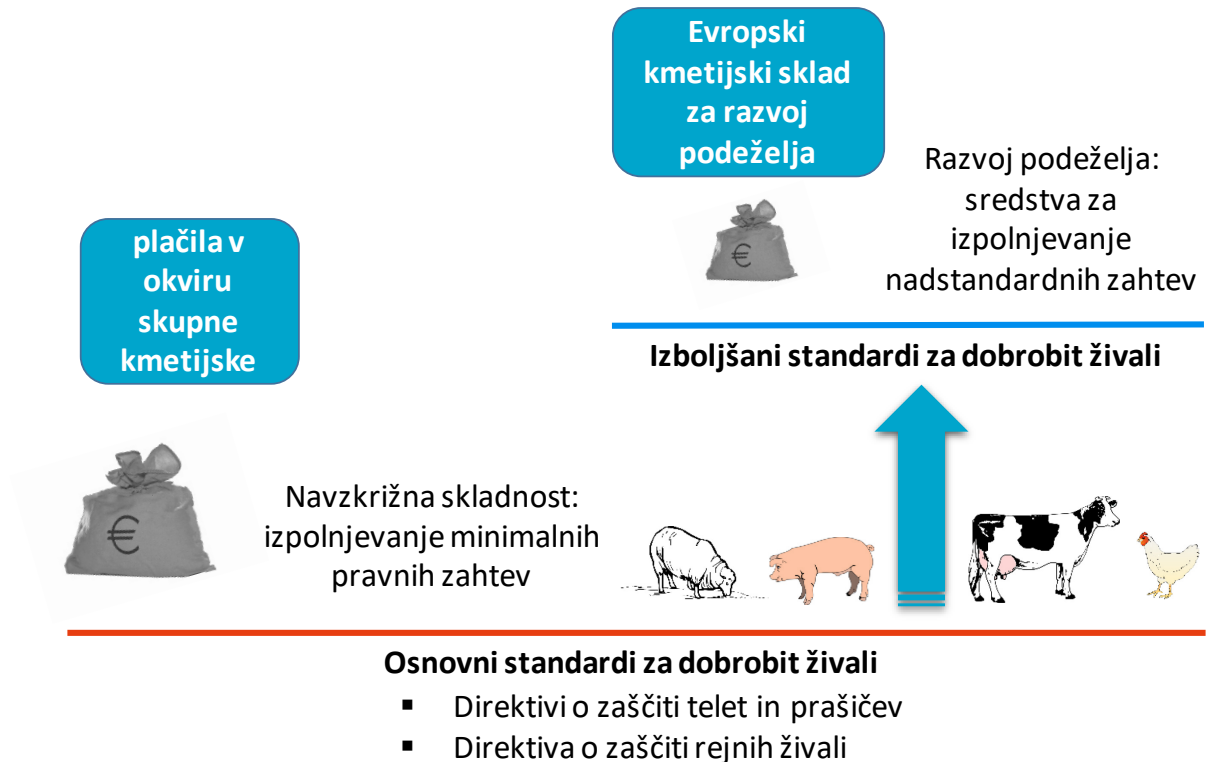
⁵ Se izvajajo v skladu z [Uredbo \(ES\) št. 882/2004](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o izvajanju uradnega nadzora, da se zagotovi preverjanje skladnosti z zakonodajo o krmi in živilih ter s pravili o zdravstvenem varstvu živali in zaščiti živali (UL L 165, 30.4.2004,

za to, da države članice pravilno izvajajo zakonodajo EU. Evropska agencija za varnost hrane je pristojna za to, da Komisiji nudi ustrezne znanstvene nasvete. Države članice Komisiji vsako leto poročajo o rezultatih svojih inšpekcijskih pregledov v zvezi z dobrobitjo živali na kmetijah in med prevozom. Komisija lahko proti državam članicam, ki zakonodaje EU ne prenesejo in izvajajo pravilno, sproži sodni postopek.

Dobrobit živali in skupna kmetijska politika

6. Skupna kmetijska politika prispeva k ciljem dobrobiti živali s sistemom navzkrižne skladnosti (pogojevanje večine plačil kmetom iz sredstev skupne kmetijske politike z izpolnjevanjem minimalnih zahtev) ter s financiranjem dejavnosti in projektov za dobrobit živali (glej ***slika 3***).

Slika 3 – Instrumenti skupne kmetijske politike in povezanost z zakonodajo o dobrobiti živali



Vir: Evropsko računsko sodišče

7. Navzkrižna skladnost je mehanizem, ki večino plačil skupne kmetijske politike⁶ (približno 46 milijard EUR v letu 2016)⁷ pogojuje z izpolnjevanjem sklopa pravil o okolju, ohranjanju zemljišč v dobrih kmetijskih in okoljskih pogojih, dobrobiti živali ter javnem zdravju, zdravju

⁶ Neposredna plačila v okviru [Uredbe \(EU\) št. 1307/2013](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o pravilih za neposredna plačila kmetom na podlagi shem podpore v okviru skupne kmetijske politike (UL L 347, 20.12.2013, str. 608); plačila za prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov ter zeleno trgatve v okviru [Uredbe \(EU\) št. 1308/2013](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov (UL L 347, 20.12.2013, str. 671) ter plačila na površino zemljišča in plačila za dobrobit živali v okviru [Uredbe \(EU\) št. 1305/2013](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) (UL L 347, 20.12.2013, str. 487).

⁷ GD AGRI, [Letno poročilo o dejavnostih za leto 2016](#).

živali in rastlin. Ne velja za male kmete⁸, ki predstavljajo približno 40 % skupnega števila kmetov v EU⁹. Plačila kmetom iz sredstev skupne kmetijske politike, ki teh standardov in zahtev ne izpolnjujejo, se lahko zmanjšajo za 1 % do 5 % ali več, če namerno kršijo ta pravila. V izjemnih primerih lahko pristojni organi kmete izključijo iz shem podpore.

8. Sistem navzkrižne skladnosti ne zajema vseh zakonskih zahtev za dobrobit živali, in sicer vključuje določbe za zaščito telet in prašičev ter druge določbe, ki opredeljujejo splošne zahteve za vse rejne živali.¹⁰

9. Živinorejci v sektorjih, ki običajno ne prejmejo zadevnih plačil skupne kmetijske politike (večina perutninskih farm in številne prašičje farme v nekaterih državah članicah), že po definiciji v tem sistemu kazni niso zajeti. Na ravni EU¹¹ splošne zahteve za navzkrižno skladnost v zvezi z dobrobitjo živali zajemajo približno 55 % vseh živinorejskih kmetij v EU, specifične zahteve iz direktive o zaščiti prašičev pa zajemajo približno 65 % prašičjih farm.

10. Države članice opravljajo preglede na kraju samem, da preverijo, ali kmetje izpolnjujejo zahteve v zvezi z navzkrižno skladnostjo. Ti pregledi morajo zajemati vsaj 1 % upravičencev skupne kmetijske politike. Komisija (GD AGRI) z revizijami preverja, ali imajo države članice ustrezne sisteme za nadzor navzkrižne skladnosti.

11. Tudi s politiko za razvoj podeželja se lahko spodbuja doseganje ciljev za dobrobit živali, na primer s tečaji usposabljanja ali s finančnim nadomestilom za kmete, ki izpolnjujejo višje

⁸ Uvodna izjava 57 in člen 92 [Uredbe \(EU\) št. 1306/2013](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o financiranju, upravljanju in spremljanju skupne kmetijske politike (UL L 347, 20.12.2013, str. 549). Mali kmetje niso oproščeni obveznosti izpolnjevanja veljavne zakonodaje o dobrobiti živali in morajo sodelovati pri uradnih inšpekcijskih pregledih njihove skladnosti s to zakonodajo.

⁹ [SWD\(2016\) 218 final](#) z dne 22.6.2016, *Review of greening after one year*.

¹⁰ Kot je opredeljeno v Prilogi II [Uredbe \(EU\) št. 1306/2013](#).

¹¹ *Viri*: kontrolni statistični podatki o navzkrižni skladnosti za leto 2016 za populacijo, za katero velja navzkrižna skladnost; podatki Eurostata za leto 2013 o skupnem številu živinorejskih kmetij in skupnem številu prašičjih farm. Zajetost prašičjih farm se med državami članicami zelo razlikuje, od 7 % prašičjih farm na Slovaškem do skoraj 100 % prašičjih farm v Belgiji, Nemčiji in Luksemburgu. [Podatki Eurostata](#) o številu kmetij, ki redijo teleta, niso na voljo.

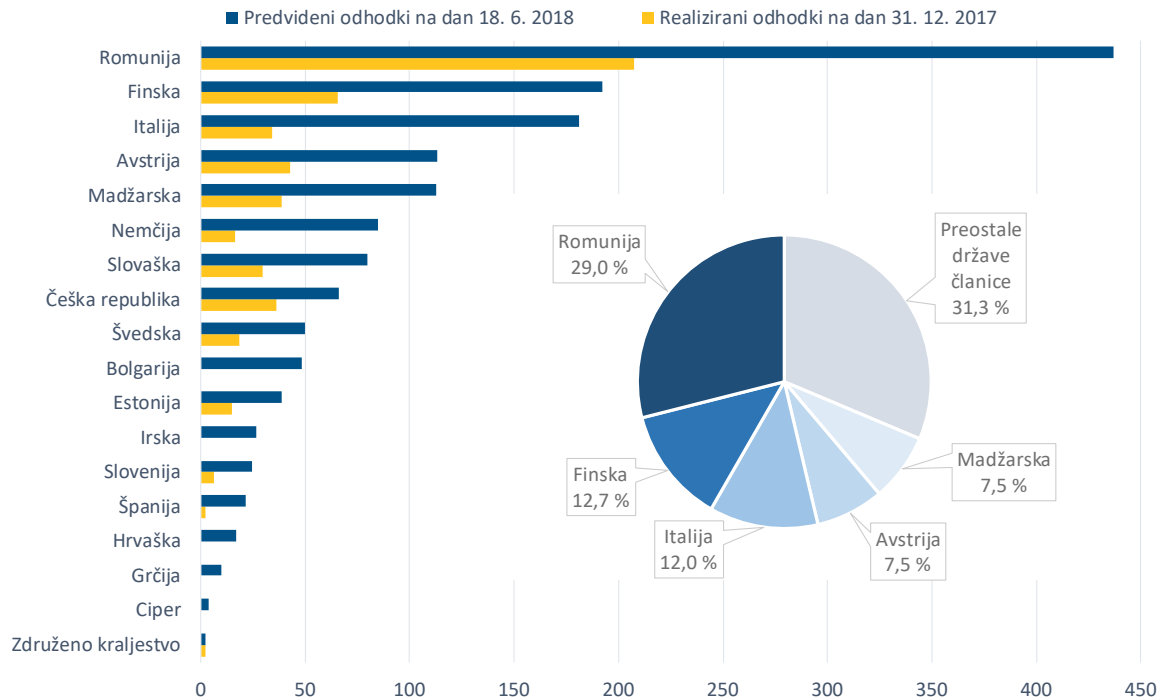
standarde za dobrobit živali od tistih, ki jih zahtevajo zakonodaja EU in nacionalna zakonodaja ali običajna praksa. Države članice se na podlagi svojih potreb odločijo, katere ukrepe bodo uvedle. Komisija (GD AGRI) odobri programe držav članic za razvoj podeželja. Države članice na podlagi odobrenih programov izberejo upravičence, ki prejmejo sredstva.

12. Največji neposredni vir financiranja EU za dejavnosti v zvezi z dobrobitjo živali je ukrep za razvoj podeželja – plačila za dobrobit živali (ukrep 14) –, ki spodbuja visoke standarde živinoreje, ki presegajo veljavne obvezne standarde.¹² Za obdobje 2014–2020 je osemnajst držav članic za ta ukrep zagotovilo 1,5 milijarde EUR (1,5 % skupnih načrtovanih odhodkov za vse ukrepe).¹³ **Slika 4** prikazuje načrtovane in dejanske odhodke za ta ukrep v programskem obdobju 2014–2020. Ta sredstva se dopolnjujejo z nacionalnimi sredstvi, zaradi česar skupni proračun za ta ukrep znaša skoraj 2,5 milijarde EUR.

¹² Člen 33 [Uredbe \(EU\) št. 1305/2013](#).

¹³ V prejšnjem programskem obdobju (2007–2013) je 15 držav članic porabilo milijardo evrov za ukrep za dobrobit živali.

Slika 4 – Odhodki EU za razvoj podeželja v zvezi z ukrepom 14 za dobrobit živali v programskem obdobju 2014–2020 (v milijonih EUR)



Vir: Evropsko računsko sodišče na podlagi informacij GD AGRI

Dobrobit živali in gospodarski interesi

13. Živinorejski sektor EU predstavlja 45 % njene celotne kmetijske dejavnosti. Vrednost proizvodnje tega sektorja znaša 168 milijard EUR na leto, sektor pa zagotavlja približno štiri milijone delovnih mest.¹⁴ Povezani sektorji (predelava mleka in mesa, krma za živino) na leto ustvarijo promet v višini približno 400 milijard EUR. Dosledno izvajanje standardov za dobrobit živali vpliva na enake konkurenčne pogoje v teh sektorjih.

14. Zaradi izvajanja nekaterih standardov za dobrobit živali (na primer, zagotavljanje najmanjšega prostora za teleta) nosilcem dejavnosti nastajajo stroški. Leta 2010 je GD SANTE

¹⁴ Animal Task Force, *Why is European animal production important today? Facts and figures*, 2017.

te stroške ocenil¹⁵ na 2 % kmetijske proizvodnje, obenem pa zaključil, da so prednosti višjih standardov za dobrobit živali večja produktivnost, kakovost proizvodov in izboljšanje podobe podjetja.

15. Po mnenju Evropske agencije za varnost hrane (EFSA)¹⁶ dobrobit rejnih živali posredno vpliva na varnost hrane zaradi tesne povezanosti med dobrobitjo živali, zdravjem živali in boleznimi, ki se prenašajo s hrano. Slaba dobrobit lahko botruje k večji dovzetnosti za bolezni in višji smrtnosti. Če se pojavi tveganje za javno zdravje, inšpektorji za varnost hrane ne odobrijo mesa za prehrano ljudi, zaradi česar proizvajalcem in predelovalcem nastanejo finančne izgube.

16. Obstaja veliko dokazov¹⁷ za to, da dobrobit živali vpliva na kakovost mesa. Pomembno je, da se z živalmi na kmetiji, med prevozom in pred zakolom ravna dobro, saj ima lahko meso živali, ki so pod stresom in poškodovane, nižjo vrednost zaradi razbarvanja in izgube mehкости.

17. Vseeno pa se dobrobit živali ne sklada vedno z gospodarskimi interesi nosilcev dejavnosti. V sistemih intenzivne proizvodnje večja gostota živine po eni strani prinaša višji dobiček, po drugi strani pa otežuje izpolnjevanje specifičnih potreb živali. Intenzivni sistemi lahko zato privedejo do neobičajnega vedenja kokoš nesnic, kot so puljenje perja in kanibalizem, k nasilju in grizenju repov pri prašičih ter k nasilju pri teletih. Za nadzor nad tem nezaželenim vedenjem se na živalih običajno izvajajo boleče fizične spremembe, zlasti obrezovanje kljunov, krajšanje repov, kastracija in ščipanje zob. Zakonodaja EU ta vprašanja rešuje zlasti z minimalnimi prostorskimi zahtevami in pravili o fizičnih spremembah (ki

¹⁵ GD SANTE, *Evaluation of the EU Policy on Animal Welfare and Possible Policy Options for the Future*, Bruselj, 2010.

¹⁶ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/animalwelfare>, dostop junija 2018.

¹⁷ Na primer: Belk, K.E., Scanga, J.A., Smith, G.C. in Grandin, T., *The Relationship Between Good Handling / Stunning and Meat Quality in Beef, Pork, and Lamb*, Colorado State University, Fort Collins, 2002; GD SANTE, *Evaluation of the EU Policy on Animal Welfare and Possible Policy Options for the Future*, Bruselj, 2010; Tematski sektor Evropskega parlamenta za pravice državljanov in ustavne zadeve, *Animal Welfare in the European Union*, Bruselj, 2017.

nekatero postopke dovoljujejo le v izjemnih primerih, ko so že bili sprejeti drugi ukrepi za preprečitev neželenega vedenja).

18. Podobno negativno na gospodarske interese prevoznikov vplivata manjša gostota živine in prekinitve vožnje za počitek živali. V klavnici je hitrost proizvodne verige ključni dejavnik produktivnosti, kar pa lahko vpliva na ustrezno ravnanje z živalmi pred zakolom in na uspešnost metod omamljanja. Obstajajo lahko tudi drugi komercialni razlogi za neupoštevanje dobrih praks pri zakolu (glej primer v **okviru 1**).

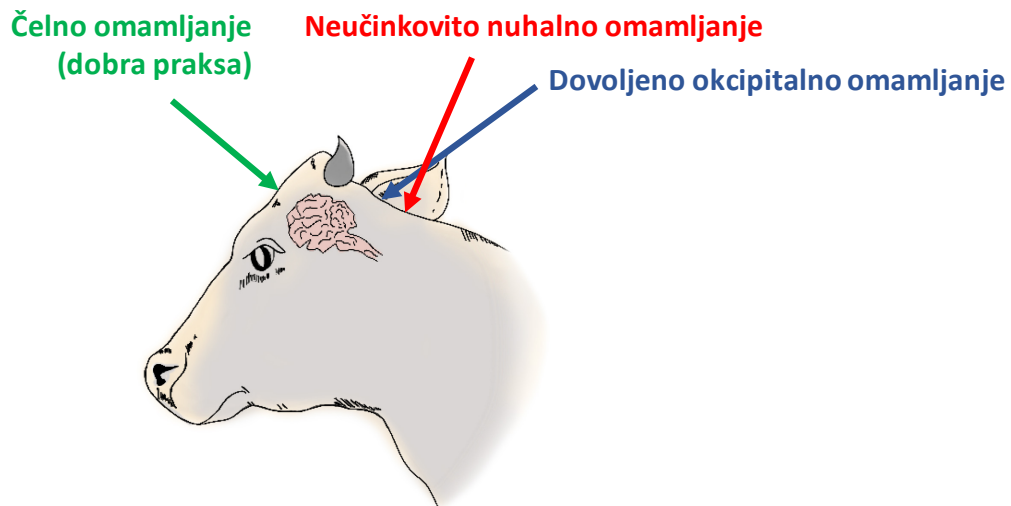
Okvir 1 – Omamljanje telet po metodah, ki niso navedene v smernicah o dobri praksi in ki se izvajajo iz komercialnih razlogov

Klavnica, ki jo je Sodišče obiskalo v Franciji, uporablja metodo omamljanja telet (okcipitalno omamljanje), ki se razlikuje od metode, navedene v medpanožnih smernicah Komisije v zvezi z dobro prakso (čelno omamljanje). Obe metodi sta v skladu z uredbo o zakolu.¹⁸ Iz mnenja EFSA¹⁹ o dobrobiti živali pri omamljanju izhaja, da je čelno omamljanje zanesljiv in uspešen način omamljanja, pri okcipitalnem omamljanju pa obstaja tveganje, da je lahko napačno usmerjeno. To lahko privede do

¹⁸ [Uredba Sveta \(ES\) št. 1099/2009](#) z dne 24. septembra 2009 o zaščiti živali pri usmrtitvi (UL L 303, 18.11.2009, str. 1).

¹⁹ Mnenje Znanstvenega odbora za zdravje in dobro počutje živali o vidikih dobrega počutja živali pri glavnih sistemih omamljanja in usmrtitve glavnih tržnih vrst živali, ki je bilo pripravljeno na zahtevo Komisije, EFSA Journal (2004), 45, 1–29.

strela v tilnik, ki daje nezadovoljive rezultate. Komerzialna prednost te alternativne metode je manj poškodb možganov in odkruškov kosti, zaradi česar je možgane lažje tržiti.



Vir: Evropsko računsko sodišče

Strategija EU o dobrobiti živali

19. Komisija je leta 2010 ugotovila²⁰, da je obstoječa zakonodaja o dobrobiti živali na splošno izboljšala dobrobit skupin živali, za katere velja. Vendar je ugotovila, da se njeno izvajanje po EU razlikuje, kar ovira napredek pri doseganju enotnih visokih standardov. V skladu s priporočilom Evropskega parlamenta²¹ je Komisija leta 2012 začela izvajati strategijo EU za zaščito in dobrobit živali 2012–2015²², ki določa naslednje cilje:

- (i) preučitev, ali je mogoče uvesti poenostavljen zakonodajni okvir EU z načeli za dobrobit živali za vse živali, ki se redijo v okviru gospodarske dejavnosti;

²⁰ GD SANTE, *Evaluation of the EU Policy on Animal Welfare and Possible Policy Options for the Future*, Bruselj, 2010.

²¹ [Resolucija Evropskega parlamenta z dne 5. maja 2010](#) o vrednotenju in oceni akcijskega načrta za zaščito in dobro počutje živali 2006–2010.

²² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru o strategiji Evropske unije za zaščito in dobro počutje živali 2012–2015 ([COM\(2012\)6 z dne 15. februarja 2012](#)).

- (ii) spodbujanje držav članic in sprejetje ukrepov za večjo skladnost;
- (iii) optimizacija sinergij s skupno kmetijsko politiko, zlasti v okviru navzkrižne skladnosti in razvoja podeželja;
- (iv) spodbujanje mednarodnega sodelovanja;
- (v) zagotavljanje ustreznih informacij potrošnikom in javnosti;
- (vi) preučitev dobrobiti rib iz ribogojstva.

Strategija prav tako vsebuje seznam 20 ukrepov, ki jih je Komisija nameravala dokončati do leta 2015 in ki se osredotočajo predvsem na objavo poročil, študij in smernic (glej ***Prilogo I***).

OBSEG REVIZIJE IN REVIZIJSKI PRISTOP

20. Eden od strateških ciljev Evropskega računskega sodišča je preučitev smotrnosti na področjih, na katerih je ukrepanje EU pomembno za državljane. Cilj te prve revizije, ki jo je Sodišče izvedlo na tem področju, je bil oceniti ukrepe, ki so jih sprejele Komisija in države članice za izboljšanje dobrobiti rejnih živali po uvedbi strategije EU za dobrobit živali 2012–2015. Sodišče se je pri tem osredotočilo na dva ključna cilja, opredeljena v strategiji EU, za katera je menilo, da neposredno vplivata na dobrobit živali, in sicer izboljšanje skladnosti z zakonodajo o dobrobiti živali in optimizacija sinergij s skupno kmetijsko politiko v okviru navzkrižne skladnosti in razvoja podeželja (cilja (ii) in (iii), navedena v ***odstavku 19***).

21. Z revizijo je Sodišče želelo odgovoriti na naslednje revizijsko vprašanje:

Ali so ukrepi Komisije in držav članic uspešno prispevali k doseganju ciljev EU za dobrobit živali?

22. Sodišče je preučilo, ali:

- (a) se je izvajanje strategije Komisije zaključilo in ali je ta dala ustrezne rezultate;
- (b) so ukrepi Komisije v zvezi z dajanjem navodil in uveljavljanjem izvrševanja prispevali k boljši uporabi standardov EU na ključnih področjih tveganj;
- (c) so obiskane države članice uspešno upravljale ključne vidike svojih nadzornih sistemov;

(d) je bila navzkrižna skladnost učinkovito orodje za vključitev zahtev za dobrobit živali v skupno kmetijsko politiko in ali so ukrepi za razvoj podeželja na stroškovno učinkovit način spodbujali višje standarde za dobrobit živali.

23. V zvezi s točkama (a) in (b) je Sodišče preučilo razpoložljive dokaze, da bi prikazalo rezultate ukrepov Komisije, ki jih je ta sprejela za izvedbo strategije za dobrobit živali. V zvezi s točkama (c) in (d) je Sodišče neposredno ocenilo sisteme in postopke držav članic za obvladovanje nekaterih ključnih tveganj.

24. Sodišče je revizijsko delo izvajalo od septembra 2017 do junija 2018 in zajelo obdobje od leta 2012 do začetka leta 2018. V zvezi z ukrepi za razvoj podeželja je Sodišče pregledalo tekoče programsko obdobje, ki se je začelo leta 2014. Obdobje izvedbe revizije je Sodišču omogočilo, da oceni izvajanje strategije za dobrobit živali za obdobje 2012–2015, ko poteka razprava o skupni kmetijski politiki po letu 2020.

25. Sodišče je izbralo vzorec petih držav članic na podlagi velikosti sektorja živinoreje in slabosti v zvezi s skladnostjo s pravili o dobrobiti živali, ki jih je že ugotovila Komisija (GD SANTE)²³, Nemčija, Francija, Italija, Poljska in Romunija. V Nemčiji in Italiji je Sodišče izbralo Severno Porenje – Vestfalijo oziroma Sardinijo, da bi preučilo regionalno izvajanje ukrepa plačila za dobrobit živali in upoštevanje pravil o uradnih inšpekcijskih pregledih. Izbrane države članice skupaj predstavljajo več kot 50 % trga mesa EU, izbrani programi za razvoj podeželja pa zajemajo približno 40 % predvidenih odhodkov za dobrobit živali.

26. Med revizijskimi obiski v državah članicah se je Sodišče sestalo z organi, odgovornimi za uradne inšpekcijske preglede, za preverjanje navzkrižne skladnosti in za izvajanje programov za razvoj podeželja. Za boljše razumevanje sistemov je Sodišče spremljalo uradne inšpekcijske preglede v zvezi z dobrobitjo živali na kmetijah, med prevozom in ob zakolu ter opravljalo preglede na kraju samem v zvezi z navzkrižno skladnostjo in razvojem podeželja.

²³ Sodišče je pregledalo revizijska poročila GD SANTE, ki so zajemala vseh 28 držav članic. V teh revizijskih poročilih so bile ugotovljene slabosti v vseh državah članicah, razen na Finskem.

27. Na Komisiji je Sodišče obiskalo Generalni direktorat za zdravje in varnost hrane (GD SANTE) ter Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja (GD AGRI). Poleg tega je Sodišče organiziralo skupino strokovnjakov za neodvisno svetovanje glede vprašanj o dobrobiti živali.

OPAŽANJA

Komisija je zaključila drugo strategijo EU za dobrobit živali, ni pa ocenila njenega učinka

28. Komisija je zadnji ukrep svoje strategije za dobrobit živali za obdobje 2012–2015 zaključila aprila 2018, po več kot treh letih od predvidenega zaključka strategije (glej ***Prilogo I***). Strategija ne določa izrecne povezanosti med seznamom predvidenih ukrepov za obdobje 2012–2015 in opredeljenimi splošnimi cilji (glej ***odstavek 19***). Kar se tiče dveh ciljev strategije, Komisija ni pregledala zakonodajnega okvira ali sprejela ukrepov za optimizacijo sinergij s skupno kmetijsko politiko.

29. Izvajanje nekaterih ukrepov, ki jih je predvidela Komisija, se je zavleklo do pet let (na primer, smernice EU o zaščiti živali med prevozom). Izvajanje smernic o dobrobiti prašičev in zaščiti živali ob zakolu se je prav tako zavleklo zaradi dolgotrajnih razprav z deležniki. Večina poročil je temeljila na zunanjih študijah, ki so se včasih zavlekle zaradi pomanjkanja osebja na Komisiji, ki upravlja postopek javnega naročanja in pregleduje vsebino osnutkov študij, ki jih pripravijo eksterni strokovnjaki. Po mnenju Komisije so nekatere dejavnosti v zvezi z uveljavljanjem izvrševanja (včasih vključno s postopki za ugotavljanje kršitev na Sodišču Evropske unije), ki se navezujejo na direktivo o kokoših nesnicah (prepoved klasičnih kletk) in direktivo o prašičih (skupna hlevska reja svinj), trajale dolgo zaradi velikega števila vpletenih držav članic.

30. Komisija strategije za obdobje 2012–2015 ni obnovila. Vendar pa je še naprej spodbujala dialog z deležniki v okviru platforme EU za dobrobit živali (ustanovljene leta 2017) in vzpostavila prvi referenčni center EU za dobrobit živali²⁴ za zagotavljanje tehnične pomoči

²⁴ [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2018/329](#) z dne 5. marca 2018 o določitvi referenčnega centra Evropske unije za dobrobit živali (UL L 63, 6.3.2018, str. 13).

državam članicam v zvezi z dobrobitjo prašičev. Platforma EU za dobrobit živali se še posebej osredotoča na boljše izvajanje pravil EU o dobrobiti živali, razvoj in prostovoljno sprejemanje obveznosti na področju dobrobiti živali ter spodbujanje standardov EU za dobrobit živali na globalni ravni. V okviru platforme sta bili ustanovljeni dve podskupini, ki si prizadevata za doseg konkretnih rezultatov na področju prevoza živali in dobrobiti prašičev.

31. Določenih ni izhodiščnih ali ciljnih kazalnikov za merjenje tega, koliko so bili doseženi cilji strategije, Komisija pa še ni ocenila rezultatov svojih ukrepov, kot je zahteval Evropski parlament²⁵.

32. Nekatera poročila in študije, izvedeni na pobudo Komisije, vsebujejo koristne informacije o skladnosti s pravili (glej **odstavka 34 in 35**). Zlasti revizijski direktorat GD SANTE revidira specifična vprašanja v zvezi z dobrobitjo živali v izbranih državah članicah in o njih poroča, vendar pa revizorji s temi revizijami niso poskušali oceniti uspešnosti strateških ukrepov Komisije.

33. Države članice Komisiji pošiljajo letna poročila o rezultatih svojih uradnih inšpekcijskih pregledov, opravljenih v skladu z zakonodajo EU o dobrobiti živali na kmetijah²⁶ in med prevozom. Komisija je priznala, da sporočeni podatki niso popolni, dosledni, zanesljivi ali dovolj podrobni za oblikovanje zaključkov o skladnosti na ravni EU.²⁷ Komisija je Sodišču sporočila, da želi izboljšati kakovost in doslednost sporočenih podatkov v skladu z novo uredbo o uradnem nadzoru²⁸.

²⁵ [Resolucija Evropskega parlamenta z dne 26. novembra 2015](#) o novi strategiji za dobrobit živali za obdobje 2016–2020 (2015/2957(RSP)).

²⁶ ***Priloga II*** vsebuje pregled rezultatov, o katerih so v zvezi z inšpekcijskimi pregledi poročale obiskane države članice.

²⁷ *Vir*: Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Direktive Sveta 98/58/ES o zaščiti rejnih žival ([COM\(2016\) 558 final](#) z dne 8.9.2016) in zapisnik srečanj nacionalnih kontaktnih točk za dobrobit živali med prevozom.

²⁸ [Uredba \(EU\) 2017/625](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in

Komisija in države članice so poročale o velikem napredku pri izvajanju standardov EU

34. Na nekaterih področjih strategije je bil v zvezi z dobrobitjo živali dosežen dober napredek. Leta 2016²⁹ je Komisija poročala o povečanju števila kmetijskih gospodarstev, ki izpolnjujejo zahteve v skladu z direktivo o zaščiti rejnih živali. Ugotovila je, da so države članice uspešno izvedle prepoved neizpopolnjenih kletk za kokoši nesnice (2012) in posamičnih staj za svinje (2013). V poročilu Komisije iz leta 2018³⁰ je navedeno, da so nekatere države članice z izvajanjem direktive o pitovnih piščancih (2007) izboljšale njihovo dobrobit. Komisija je prav tako opredelila dobre prakse v zvezi s prevozom živali, neprimernih za prevoz, zakolom, dobrobitjo krav molznic in komercialno kunčjerejo.

35. V poročilih Komisije pa je opredeljenih tudi nekaj odprtih vprašanj v zvezi z dobrobitjo živali na področjih, ki jih zajema strategija:

- na kmetiji: krajšanje repov pri prašičih³¹, bolezni, ki vplivajo na dobrobit krav molznic³², ocena tehničnih zahtev, kot je prezračevanje, za piščance, ki se gojijo za proizvodnjo mesa³³;

krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih (UL L 95, 7.4.2017, str. 1).

²⁹ [COM\(2016\) 558 final](#) z dne 8.9.2016, Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o izvajanju Direktive Sveta 98/58/ES o zaščiti rejnih živali.

³⁰ [COM\(2018\) 181 final](#) z dne 13.4.2018, Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi Direktive 2007/43/ES in njenem vplivu na dobrobit piščancev, ki se gojijo za proizvodnjo mesa, ter razvoju kazalnikov dobrobiti.

³¹ Pregledno poročilo Komisije – Študijski obiski v zvezi z rejo prašičev z nepoškodovanimi repi, 2016 ([GD SANTE, 2016–8987 – MR](#)).

³² Pregledno poročilo Komisije – Dobrobit goveda na mlečnih kmetijah, 2017 ([GD SANTE, 2017–6241](#)).

³³ [COM\(2018\) 181 final](#).

- med prevozom: skladnost s pravili o prevozu živih živali na dolge razdalje (čeprav so bile pri nedavnih revizijah Komisije na tem področju ugotovljene izboljšave)³⁴ in prevoz živali, neprimernih za prevoz³⁵ (kar prepoveduje zakonodaja);
- ob zakolu: različne prakse za odstopanje od zahteve po omamljanju živali pred zakolom, nezadostni postopki omamljanja (zlasti pri omamljanju perutnine z elektriko v bazenu z vodo)³⁶;
- uradni inšpekcijski pregledi držav članic: količina in kakovost inšpekcijskih pregledov ter ustreznost ukrepov za uveljavljanje izvrševanja³⁷.

36. Komisija je ta vprašanja reševala z dajanjem navodil in uveljavljanjem izvrševanja. Njeni obsežni ukrepi dajanja navodil vključujejo razvoj in prevajanje smernic, študijske obiske in organizacijo usposabljanj za inšpektorje in nosilce dejavnosti držav članic. Od leta 2012 je Komisija organizirala 34 usposabljanj s področja dobrobiti živali v okviru programa Boljše usposabljanje za varnejšo hrano (z več kot 1 700 udeleženci), pri njenih modulih za e-učenje pa je sodelovalo 6 000 ljudi. V **okviru 2** je naveden primer sodelovanja Komisije s predstavniki držav članic in deležniškimi organizacijami za oblikovanje smernic za dobrobit živali med prevozom in ob zakolu ter za dobrobit prašičev.

³⁴ Revizija Komisije ali ugotovitvena poročila: [2017–6109](#) (Bolgarija), [2017–6217](#) (Češka republika), [2017–6110](#) (Turčija).

³⁵ Pregledno poročilo Komisije – Sistemi za preprečevanje prevoza živali, neprimernih za prevoz, v EU ([GD SANTE, 2015–8721 – MR](#)).

³⁶ Pregledno poročilo Komisije – Dobrobit živali ob zakolu v državah članicah ([GD\(SANTE\) 2015–7213 – MR](#)).

³⁷ Na primer, revizijska poročila [2016–8822 - MR](#), [2014–7059 - MR](#) (Belgija), [2013–6858 - MR FINAL](#) (Bolgarija), [2017–6022](#) (Češka republika), [2014–7061 - MR FINAL](#) (Danska), [2016–8763 – MR](#) (Estonija), [2017–6126](#) (Španija), [2014–7075 - MR FINAL](#) (Italija), [2012–6374 - MR FINAL](#) (Romunija).

Okvir 2 – Primer sodelovanja deležnikov pri pobudi Komisije za izboljšanje dobrobiti živali med prevozom

Skupina v okviru projekta priprave smernic za prevoz živali, ki ga je leta 2015 vzpostavila Komisija, je več kot 100 deležnikov (kmete, prevoznike, zaposlene v klavnicah, pristojne organe in nevladne organizacije) iz sedmih držav članic prosila za mnenje o predlogih dobre prakse pri prevozu živali. Skupina je vzpostavila tudi platformo deležnikov za svetovanje o vsebini smernic. Platformo so sestavljali predstavniki 13 mednarodnih organizacij ali deležniških skupin.

37. Organi držav članic, ki jih je Sodišče obiskalo, so smernice in usposabljanje šteli za koristno, pridobljeno znanje pa so posredovali svojim uradnim inšpektorjem in nosilcem dejavnosti. Nekateri organi so izrazili potrebo po več orodjih in smernicah, ki bi bili na voljo v njihovem jeziku, kar bi omogočilo še obsežnejše širjenje znanja.

38. Komisija spremlja uporabo, izvajanje in uveljavljanje zakonodaje EU o dobrobiti živali v državah članicah z revizijskimi obiski, izdajo morebitnih priporočil in spremljanjem akcijskih načrtov držav članic, lahko pa tudi ukrepa proti državam članicam, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti v okviru ustrezne zakonodaje, vključno z uvedbo postopkov za ugotavljanje kršitev, kadar je to potrebno.

39. Komisija je od leta 2012 sprožila vrsto postopkov za ugotavljanje kršitev zoper 18 držav članic, predvsem v zvezi s hlevsko rejo svinj in prepovedjo klasičnih kletk za kokoši nesnice.³⁸ Komisija meni, da so bili ti postopki uspešni pri doseganju skladnosti s pravili. Komisija je uporabila tudi shemo EU Pilot, ki vključuje neformalni dialog z organi držav članic o pravilnem izvajanju prava EU. Komisija je od leta 2012 odprla 18 dosjejev v shemi EU Pilot v zvezi z direktivami o kokoših nesnicah in prašičih ter pet dosjejev na drugih področjih (zlasti glede zaščite živali med prevozom).

³⁸ Skupna hlevska reja svinj: Belgija, Danska, Nemčija, Irska, Grčija, Francija, Ciper, Poljska, Portugalska, Slovenija in Finska. Kokoši nesnice: Belgija, Bolgarija, Grčija, Španija, Francija, Italija, Ciper, Latvija, Madžarska, Nizozemska, Poljska, Portugalska in Romunija. Prevoz telet: Irska in Francija.

40. Da bi ocenilo, kako hitro so se države članice odzvale na priporočila Komisije, je Sodišče pregledalo revizijska poročila Komisije od leta 2012 do 2015³⁹ o dobrobiti živali za pet obiskanih držav članic, z njimi povezane akcijske načrte in njihovo nadaljnje spremljanje. Sodišče je ugotovilo, da so te države članice v dveh letih ali manj izvedle skoraj polovico priporočil Komisije.

Države članice so za izvedbo nekaterih priporočil porabile veliko časa, nekatera vprašanja pa ostajajo nerešena

Zamude pri izvajanju priporočil

41. Kljub ukrepom Komisije glede dajanja navodil in uveljavljanja izvrševanja so obiskane države članice porabile preveč časa za reševanje omejenega števila vprašanj (glej **okvir 3**, ki vsebuje nekaj primerov). Ta so se nanašala predvsem na uradne inšpekcijske postopke, usposobljenost nosilcev dejavnosti, ki sodelujejo pri zakolu, uveljavljanje pravnih zahtev za omamljanje pred zakolom, rutinska krajšanja repov pri prašičih in primernost sankcij za kršitve. Med standardi za dobrobit živali, ki jih določa zakonodaja EU, in dejanskim stanjem na terenu so tako še vedno precejšnja razhajanja.

Okvir 3 – Počasen napredek pri izvajanju nekaterih priporočil Komisije

GD SANTE je v **Franciji** leta 2009 ugotovil, da uradni inšpekcijski pregledi na kontrolnih točkah (kjer živali med dolgimi prevozi znotraj EU počivajo) niso bili ustrezni, in priporočil, naj organi odpravijo ugotovljene slabosti. Francoski organi so navedli, da bodo za obravnavo tega priporočila pripravili revidiran postopkovni priročnik za inšpektorje, česar pa do revizije Sodišča decembra 2017 niso storili.

Drugo priporočilo Komisije za Francijo (izdano 2010) se je navezovalo na uporabo ustrezne opreme pri izvajanju uradnih inšpekcijskih pregledov v zvezi z okoljskimi parametri (temperatura, jakost svetlobe in koncentracije plina)⁴⁰ na kmetiji in med prevozom. S tem povezane zakonodajne zahteve

³⁹ Sodišče je po potrebi pregledalo tudi starejša revizijska poročila (npr. v zvezi z določenimi priporočili, ki ob reviziji še vedno niso bila izvedena).

⁴⁰ Da se ocenijo vse ustrezne zahteve v skladu z [Direktivo Sveta 98/58/ES](#) z dne 20. julija 1998 o zaščiti rejnih živali (UL L 221, 8.8.1998, str. 23), [Direktivo Sveta 2008/120/ES](#) z dne

veljajo od leta 2000. Francoski postopkovni priročnik za inšpektorje določa, da je največja dovoljena koncentracija NH₃ (amoniak) 20 delcev na milijon in da jo je treba meriti s specializirano opremo. Francoski organi kljub temu do revizije Sodišča niso nabavili celotne zahtevane opreme. Med obiskom kmetije s kokoši nesnicami s certifikatom o prosti reji, na kateri je bilo v hlevu mogoče zaznati amoniak, francoski inšpektorji niso imeli potrebne opreme za merjenje stopnje koncentracije plina, v poročilu o inšpekcijskem pregledu pa so kljub temu navedli, da je bila s tem povezana zahteva izpolnjena. Spomladi 2018 so francoski organi obvestili Komisijo, da so nabavili merilno opremo. Vendar pa se od inšpektorjev zahteva le, da jo uporabljajo na kmetijah s piščanci, ki se gojijo za proizvodnjo mesa.



Vir: Evropsko računsko sodišče.

V vrsti revizij v **Romuniji** med letoma 2009 in 2011 je GD SANTE priporočil, da naj pristojni organ pri kršitvah zakonodaje o dobrobiti živali odreja uspešne, odvračilne in sorazmerne sankcije. Do revizije Sodišča romunski organi še niso odobrili potrebnih sprememb zakonodaje za uporabo takih sankcij.

18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito prašičev (Kodificirana različica) (UL L 47, 18.2.2009, str. 5), [Direktivo Sveta 1999/74/ES](#) z dne 19. julija 1999 o minimalnih standardih za zaščito kokoši nesnic (UL L 203, 3.8.1999, str. 53) in [Uredbo Sveta \(ES\) št. 1/2005](#) z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim (UL L 3, 5.1.2005, str. 1). Leta 2012 je Komisija svojemu priporočilu dodala sklic na zahteve iz [Direktive Sveta 2007/43/ES](#) z dne 28. junija 2007 o določitvi minimalnih pravil za zaščito piščancev, ki se gojijo za proizvodnjo mesa (UL L 182, 12.7.2007, str. 19).

Komisija je nedavno zaključila svoje priporočilo v zvezi s prisilnim goljenjem na kmetijah s kokošmi nesnicami v **Italiji**, in sicer skoraj 13 let po tem, ko je opozorila na to težavo. Prisilno goljenje je ukrep za povečanje proizvodnje jajc, ki pri jati izzove, da hkrati izgubi perje, običajno z umikom hrane, vode in/ali svetlobe.

42. Komisija spremlja svoja priporočila na podlagi dokazov o sprejemu ukrepov za odpravo ugotovljenih slabosti, ki jih posredujejo države članice, dejanskega izvajanja in uspešnosti teh ukrepov pa na kraju samem običajno ne preverja. Sodišče je ugotovilo nekaj primerov, v katerih je Komisija zaključila svoja revizijska priporočila, čeprav države članice niso uspešno rešile vseh težav.⁴¹

Nezadostne informacije o tem, ali so države članice rešile težave, ki jih je opredelila Komisija v zvezi z uporabo odstopanja za zakol brez omamljanja

43. Zakonodaja EU o zaščiti živali pri usmrtitvi v klavnicah⁴² velja od leta 2013, njen cilj pa je zmanjšati bolečino in trpljenje živali z uporabo odobrenih metod omamljanja. Zakonodaja vsebuje odstopanje od zahteve po omamljanju pred zakolom, ki ga je vsebovala že prejšnja zakonodaja iz leta 1993, za živali, ki se zakoljejo po posebnih metodah v skladu z zahtevami verskih obredov⁴³, če je zakol opravljen v klavnici. Uvodna izjava zakonodaje EU⁴⁴ poudarja svobodo veroizpovedi, kot je zapisana v Listini EU o temeljnih pravicah, in pomen ohranitve določene ravni subsidiarnosti za države članice. Zakonodaja ne določa praktičnih metod izvajanja ali zahtev v zvezi s poročanjem o uporabi odstopanja. Informacij o uporabi odstopanja ne zbirajo vse države članice.

⁴¹ Sodišče je to ugotovilo v Nemčiji (tri priporočila), Italiji (eno priporočilo) in Romuniji (eno priporočilo).

⁴² [Uredba \(ES\) št. 1099/2009](#).

⁴³ Meso košer ali halal. Nekatere verske skupnosti dovoljujejo zakol z omamljanjem (po metodah iz Uredbe (ES) št. 1099/2009 ali alternativnih metodah).

⁴⁴ Uvodna izjava 18 Uredbe (ES) št. 1099/2009.

44. V skladu z oceno politike EU o dobrobiti živali, ki jo je leta 2010 podala Komisija, in oceno učinka, ki je priložena strategiji za dobrobit živali za obdobje 2012–2015⁴⁵, nekateri upravljavci klavnic čezmerno odstopajo od zahteve po omamljanju živali pred zakolom, da bi racionalizirali svoj proizvodni proces.

45. Leta 2015 je Komisija po 13 revizijskih obiskih⁴⁶ ugotovila velike razlike v načinu, po katerem države članice odstopajo od zahteve po omamljanju živali pred zakolom. Komisija je ugotovila, da ciljno usmerjeni pregledi postopkov klanja prispevajo k boljšim rezultatom v zvezi z dobrobitjo živali. Po teh revizijah je Komisija od držav članic poskušala pridobiti podatke o uporabi odstopanja. Vendar pa predloženi podatki niso zadostovali za oblikovanje zaključkov na ravni EU. Razen tega zbiranja podatkov in priprave študije o ustreznem obveščanju potrošnikov glede omamljanja živali⁴⁷ Komisija ni izvedla konkretnih ukrepov za rešitev težave, ki jo je opredelila v zvezi s pretirano uporabo odstopanja. Delo Sodišča je pokazalo, da samo ena od petih obiskanih držav članic ni imela specifičnih postopkov, s katerimi bi preverjala, ali je uporaba odstopanja utemeljena, kar je potrdilo zaključke Komisije glede razpoložljivosti podatkov o uporabi odstopanja (glej **tabelo 1**).

⁴⁵ Ocena učinka, ki je priložena Sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Ekonomsko-socialnemu odboru o strategiji Evropske unije za zaščito in dobro počutje živali 2012–2015 ([SEC\(2012\) 55 final](#) z dne 19.1.2012).

⁴⁶ Pregledno poročilo Komisije [Dobrobit živali ob zakolu v državah članicah](#) (GD SANTE 2015–7213-MR).

⁴⁷ GD SANTE, [Študija o obveščanju potrošnikov glede omamljanja živali](#), 2015.

Tabela 1 – Postopki za odobritev odstopanja od zahteve po omamljanju pred zakolom in podatki, ki so na voljo v obiskanih državah članicah⁴⁸

Država članica	Specifičen postopek za preverjanje, ali je uporaba odstopanja utemeljena	Razpoložljivost informacij o razširjenosti zakola brez omamljanja
Nemčija	✓	Da
Francija	✓	Omejena – samo za govedo in ovce na podlagi ocen upravljavcev
Italija	✓	Omejena – samo število klavnic z dovoljenjem za klanje brez omamljanja
Poljska	✗	Omejena – le nekaj ocen za govedo in perutnino, ki jih pristojni organi niso potrdili
Romunija	✓	Da

Vir: Evropsko računsko sodišče, na podlagi dokazil, pridobljenih od držav članic

46. Komisija je novembra 2017 objavila obsežne smernice o zaščiti živali pri usmrčitvi, vključno z najboljšimi praksami za uporabo odstopanja, ki se osredotoča na tehnične vidike postopka.

Države članice z upravljanjem uradnih inšpekcijskih sistemov na splošno dosegajo doslednost, vendar pa imajo nadzorni in revizijski sistemi še vedno nekatere slabosti

47. Kakovost inšpekcijskih pregledov držav članic v zvezi z dobrobitjo živali na kmetiji, med prevozom in v klavnici neposredno vpliva na raven izpolnjevanja zahtev. Sodišče je

⁴⁸ ***Priloga III*** vsebuje opis postopkov, ki veljajo v obiskanih državah članicah.

analiziralo doslednost in usmerjenost teh inšpekcijskih pregledov ter način, po katerem so jih organi držav članic revidirali.

Države članice so na splošno vzpostavile sisteme za zagotavljanje doslednosti pri izvajanju inšpekcijskih pregledov

48. Standarde za dobrobit živali uveljavljajo uradni veterinarji, ki so zaposleni v vladnih organizacijah. Da bi bili inšpekcijski pregledi uspešni, jih je treba izvajati dosledno in neodvisno.

49. Večina obiskanih držav članic je imela vzpostavljene postopke za zagotavljanje doslednosti dela inšpektorjev.⁴⁹

50. Sodišče je ugotovilo, da so v vseh obiskanih državah članicah za uradne veterinarje veljala splošna pravila o integriteti javnih uslužbencev, zaradi katerih morajo biti brez navzkrižja interesov. Opredelilo je dobre prakse v Franciji in Italiji (Sardiniji), kjer so veljali dodatni, specifični postopki za preprečevanje navzkrižja interesov pri uradnih inšpektorjih (glej **okvir 4**).

Okvir 4 – Primer dobre prakse za preprečevanje navzkrižja interesov

Italija (Sardinija) je pred kratkim sprejela smernice za preprečevanje navzkrižja interesov pri zaposlenih, ki opravljajo uradne inšpekcijske preglede, in uvedla poskusni triletni program kroženja, ki temelji na treh ravneh, in sicer na ozemeljskem kroženju, funkcijskem kroženju in ločevanju funkcij. Prav tako je uvedla specifične ukrepe za zaščito žvižgačev.

Francija je uvedla program, po katerem bi specializirano osebje opravljalo nadzorne dejavnosti v klavnicah za govedo, ovce, koze, prašiče in konje. To zmanjšuje tveganje navzkrižja interesov, saj je na ta način zagotovljeno zunanje preverjanje dejavnosti uradnih veterinarjev, ki v klavnicah opravljajo redne inšpekcijske naloge.

⁴⁹ V Nemčiji (Severnem Porenju-Vestfaliji) so inšpektorji iz različnih okrožij uporabljali različne kontrolne sezname, glob pa niso odredjali enotno.

Nezadostni dokazi o tem, da države članice uradne inšpekcijske preglede načrtujejo na podlagi analize tveganj

51. Sistemi uradnih inšpekcijskih pregledov držav članic poleg dobrobiti živali zajemajo tudi druga področja, zlasti skladnost s predpisi o varnosti hrane in krme, higieno, obvladovanje in izkoreninjenje bolezni živali ter uporabo pesticidov. Glede na to, da se vsa ta področja potegujejo za vire, inšpekcijski pregledi na podlagi tveganja prispevajo k reševanju težav na področju dobrobiti živali ter posledično k učinkovitejši in uspešnejši uporabi omejenih inšpekcijskih virov. Države članice k izvajanju inšpekcijskih pregledov na podlagi tveganja zavezuje zakonodaja EU.⁵⁰

52. Države članice so na splošno vzpostavile jasna pravila, v skladu s katerimi morajo inšpekcijski pregledi v zvezi z dobrobitjo živali na kmetiji temeljiti na tveganju. Sodišče je v vseh obiskanih državah članicah opredelilo dobre prakse pri ugotavljanju dejavnikov tveganja. Na primer, Francija od inšpektorjev zahteva, da preglede kmetij načrtujejo na podlagi informacij o preteklem delovanju nosilcev dejavnosti, prejetih pritožb, izvajanju preprečevalnih ukrepov, podatkov iz klavnic (o gostoti živali pri prevozu, o prevozu živali, neprimernih za prevoz) in podatkov o stopnji umrljivosti ali drugih kazalnikov, kot so kakovost mleka ali obdobja med telitvami.

53. Vendar pa tri od petih obiskanih držav članic (Nemčija (Severno Porenje-Vestfalija), Poljska in Romunija) niso uspele pojasniti, kako na podlagi ugotovljenih dejavnikov tveganja v praksi izbirajo nosilce dejavnosti, ki jih bodo pregledale.

54. Poleg tega so bile v dveh državah članicah nekatere kmetije izključene iz uradnih inšpekcijskih pregledov, čeprav so predstavljale velik delež sektorja živinoreje (glej **okvir 5**). Čeprav je zaradi omejenih inšpekcijskih virov smiselno, da se pregledi na večjih kmetijah prednostno razvrščajo, organi niso dovolj upoštevali tveganja, da se lahko neskladnost na manjših kmetijah poveča, če bi bile te popolnoma izključene iz inšpekcijskih pregledov.

⁵⁰ Člen 3 Uredbe (ES) št. 882/2004: Države članice zagotovijo, da se uradni nadzor opravlja redno, na podlagi tveganja in z ustrezno pogostnostjo, da se dosežejo cilji te uredbe.

Okvir 5 – Izjeme v populaciji kmetij, ki jih je treba preveriti

V **Italiji** so prašičje farme z manj kot 40 prašiči ali šestimi svinjami ter ovčerejske in govedorejske kmetije (razen telet) z manj kot 50 živalmi izvzete iz populacije kmetij, ki jih je treba preveriti. Na Sardiniji se tako pri 85 % prašičjih farm, 67 % kozjerejskih kmetij in 86 % govedorejskih kmetij (razen telet) ne opravljajo pregledi v zvezi z dobrobitjo živali.

Kljub temu da so v **Romuniji** pregledi v zvezi z dobrobitjo živali uradno zajemali vse kmetije, organi v praksi niso preverjali kmetijskih gospodarstev, ki ustrezajo opredelitvi pojma neprofesionalnih kmetij. Ta gospodarstva zajemajo veliko živali v sektorju prašičereje (45 %) ter skoraj vse živali v sektorju ovčereje in kozjereje (99 %).

55. V zvezi s prevozom živih živali je od obiskanih držav članic samo Francija opredelila ciljna področja tveganja v zvezi s cestnimi inšpekcijskimi pregledi. Vendar na voljo ni bilo informacij o tem, da bi se to izvajalo tudi v praksi.

56. Sistem TRACES (spletna platforma EU za spremljanje čezmejnih premikov živali na dolge razdalje znotraj EU) nudi informacije in orodja za poročanje, ki bi jih organi lahko uporabili pri ciljnih inšpekcijskih pregledih v zvezi s prevozom živali. Na srečanjih s predstavniki držav članic se je Komisija zavzemala za uporabo interaktivnih iskalnih orodij. Vendar pa je Sodišče ugotovilo, da organi držav članic, pristojni za izvajanje inšpekcijskih pregledov v zvezi s prevozi, redko uporabljajo informacije iz sistema TRACES za ciljne inšpekcijske preglede, deloma zaradi določenih omejitev dostopa za uporabnike.⁵¹

57. Organi držav članic odgovornost za izvajanje analize tveganja v zvezi z inšpekcijskimi pregledi kmetij in prevozov običajno prenašajo na lokalne organe. Nobena od obiskanih držav članic ni vzpostavila sistemov za preverjanje obstoja, kakovosti in izvajanja lokalnih analiz tveganja.

⁵¹ Na primer, lokalni organ v določeni državi članici lahko dostopa do informacij o prevozih živali na svojem območju le, če je tam kraj odhoda, namembni kraj, vstopna/izstopna točka EU ali kontrolna točka.

58. Inšpekcijski pregledi v zvezi z dobrobitjo živali, ki so se opravljali v klavnicah, so v obiskanih državah članicah na splošno zajemali skoraj vse nosilce dejavnosti, bodisi z usmerjenimi pregledi bodisi v okviru dnevnih dejavnosti dežurnega uradnega veterinarja.

Informacije, pridobljene na podlagi revizij in pritožb, bi se lahko bolje uporabljale

59. V skladu z uredbo EU o uradnem nadzoru⁵² morajo države članice revidirati svoje sisteme za uradne inšpekcijske preglede krme in živil ter zdravstvenega varstva in dobrobiti živali, Odločba Komisije 2006/677/ES pa določa smernice, v katerih je priporočeno, da se naj takšne revizije izvajajo najmanj vsakih pet let⁵³. Sodišče je ugotovilo, da je v obiskanih državah članicah oddelek za notranjo revizijo pristojnega organa (v primeru Poljske tudi vrhovni revizijski organ) opredelil področja organizacije uradnih inšpekcijskih pregledov, na katerih so potrebne izboljšave, in svoje revizijske ugotovitve spremljal. Vendar pa Poljska ni zagotovila, da bi se revizijski pregledi v zvezi z dobrobitjo živali izvajali najmanj vsakih pet let. Poleg tega Nemčija (Severno Porenje-Vestfalija) in Romunija nista zagotovili pravočasnega nadaljnjega ukrepanja na podlagi revizijskih priporočil.

60. Komisija preverja, kako države članice revidirajo sisteme uradnih inšpekcijskih pregledov, in je pri tem ugotovila⁵⁴, da države članice le s težavo v razumnem časovnem okviru revidirajo vsa področja, na katerih so potrebni uradni inšpekcijski pregledi, in zagotovijo nadaljnje ukrepanje na podlagi rezultatov revizij.

61. Pristojni organi lahko opredelijo najbolj problematična področja na podlagi pritožb in zahtevkov za preiskavo, ki jim jih predložijo organizacije za dobrobit živali, državljanke in državljani ali drugi deležniki. Reševanje teh pritožb sodi v izključno pristojnost držav članic.

⁵² [Uredba \(ES\) št. 882/2004](#).

⁵³ Točka 5.1 Priloge k [Odločbi Komisije 2006/677/ES](#) z dne 29. septembra 2006 o določitvi smernic, ki določajo merila za izvajanje presoj v skladu z Uredbo (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o izvajanju uradnega nadzora za preverjanje skladnosti z zakonodajo o krmi in živilih ter s pravili o zdravstvenem varstvu živali in zaščiti živali (UL L 278, 10.10.2006, str. 15).

⁵⁴ GD SANTE, vmesno pregledno poročilo, [Revizije uradnih nadzorov v državah članicah EU](#), 2017.

62. Sodišče je ugotovilo, da obiskane države članice pritožbe rešujejo za vsak primer posebej, dve od njih (Poljska in Romunija) pa sta uvedli postopke, ki med drugim vključujejo roke za obravnavo pritožb. Nobena od držav članic ni vzpostavila centralnega registra pritožb, ki bi omogočal pregled nad najbolj problematičnimi področji v zvezi z dobrobitjo živali in ki bi služil kot temelj za nadaljnje odločanje.

63. Poleg svojih nadzornih dejavnosti, navedenih v **odstavkih 34 in 36**, je Komisija opredelila težave, podobne tistim, ki so opisane zgoraj (glej **odstavke 53, 55 in 57**).

Države članice le omejeno uporabljajo orodja skupne kmetijske politike pri doseganju ciljev v zvezi z dobrobitjo živali

64. Večina živinorejcev prejema plačila iz sredstev skupne kmetijske politike (glej **odstavek 9**), ki so vezana na zahteve v okviru navzkrižne skladnosti glede izpolnjevanja določenih pogojev v zvezi z dobrobitjo živali (glej **odstavek 8**). Strategija Komisije za obdobje 2012–2015 priznava potrebo po izboljšanju sinergij med dobrobitjo živali in orodji skupne kmetijske politike, zlasti v okviru navzkrižne skladnosti in razvoja podeželja. Sodišče je preučilo, kako so obiskane države članice uporabljale ta dva mehanizma v zvezi z dobrobitjo živali.

Omejena izmenjava rezultatov v okviru uradnih inšpekcijskih pregledov in pregledov navzkrižne skladnosti v državah članicah ter slabosti pri uporabi kazni

Zakonodaja EU zagotavlja podlago za usklajevanje med pregledi navzkrižne skladnosti in uradnimi inšpekcijskimi pregledi

65. Uradni inšpekcijski pregledi in pregledi navzkrižne skladnosti zajemajo načrtovanje in izvajanje obiskov, preverjanje skladnosti z zakonodajo o dobrobiti živali ter odločanje o ustreznih ukrepih pri kršitvah. Državam članicam je prepuščeno, da v skladu z zakonodajnimi zahtevami EU določijo stopnjo povezovanja med uradnimi inšpekcijskimi pregledi in pregledi navzkrižne skladnosti.

66. V skladu z delegirano uredbo o navzkrižni skladnosti se kršitev šteje za ugotovljeno, ko je bil nanjo opozorjen pristojen kontrolni organ ali plačilna agencija.⁵⁵ V številnih državah članicah je plačilna agencija prenesla odgovornost za preglede navzkrižne skladnosti na nadzorni organ za uradne inšpekcijske preglede. To pomeni, da bi v zvezi z navzkrižno skladnostjo morale biti upoštevane vse kršitve, ki so bile ugotovljene pri upravičencu skupne kmetijske politike v okviru inšpekcijskih pregledov. Za to je potreben sistem ali postopek, ki zagotavlja izmenjavo ustreznih informacij med pristojnimi organi⁵⁶.

67. Komisija je pripravila smernice o uporabi regulativnih zahtev za preglede navzkrižne skladnosti⁵⁷, v katerih je zapisano, da države članice lahko upoštevajo rezultate uradnih inšpekcijskih pregledov za doseglo najmanjše stopnje kontrole v okviru navzkrižne skladnosti⁵⁸. Dobra usklajenost med tema dvema sistemoma nadzora ne poveča le njune učinkovitosti z vzpostavitvijo ekonomij obsega in preprečevanjem prekrivanj, ampak prispeva tudi k uspešnejšemu odkrivanju kršitev. Poleg tega doslednost pri pregledih v zvezi z dobrobitjo živali zagotavlja več jasnosti za kmete in predstavlja večje spodbude za izpolnjevanje veljavnih standardov.

⁵⁵ Člen 38(5) [Delegirane uredbe Komisije \(EU\) št. 640/2014](#) z dne 11. marca 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede integriranega administrativnega in kontrolnega sistema, pogojev za zavrnitev ali ukinitvev plačil in za upravne kazni, ki se uporabljajo za neposredna plačila, podporo za razvoj podeželja in navzkrižno skladnost (UL L 181, 20.6.2014, str. 48).

⁵⁶ Pristojni nadzorni organ, ki kršitev ugotovi, in plačilna agencija, odgovorna za izračun znižanja plačila.

⁵⁷ Delovni dokument Komisije o razpoložljivih nadzornih orodjih za optimizacijo učinkovitosti pregledov navzkrižne skladnosti (DS-2011-2), 2011.

⁵⁸ Odstavek 2 člena 68 [Izvedbene uredbe Komisije \(EU\) št. 809/2014](#) z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo (UL L 227, 31.7.2014, str. 69).

Države članice niso dovolj izkoristile te možnosti, da bi izboljšale svoje nadzorne sisteme, čeprav so bile ugotovljene dobre prakse

68. Vse obiskane države članice so sprejele ukrepe za uskladitev svojih uradnih inšpekcijskih pregledov in sistemov navzkrižne skladnosti. Sodišče je ugotovilo dobre primere usklajenosti v Nemčiji (Severnem Porenju-Vestfaliji), Franciji in Italiji (Sardiniji) (glej **okvir 6**).

Okvir 6 – Primeri dobre usklajenosti med organi, ki sodelujejo pri pregledih v zvezi z dobrobitjo živali

V **Nemčiji (Severnem Porenju-Vestfaliji)** so inšpektorji, ki izvajajo uradne inšpekcijske preglede v zvezi z dobrobitjo živali, zahtevali preglede navzkrižne skladnosti, če so menili, da zahteve glede navzkrižne skladnosti niso bile izpolnjene. Če je dodaten pregled to težavo potrdil, je inšpektor kmetu izrekel upravno kazen v okviru navzkrižne skladnosti, tudi če kmetija ni bila vključena v kontrolni vzorec navzkrižne skladnosti. Prav tako so lahko kršitve, ugotovljene pri pregledu navzkrižne skladnosti, privedle do glob v okviru sistema uradnega nadzora.

V **Franciji** so inšpektorji morali kršitve, ugotovljene pri uradnih inšpekcijskih pregledih, poročati organom, pristojnim za zniževanje plačil v okviru navzkrižne skladnosti. Inšpektorji so inšpekcijske preglede opravljali z dvojnimi namenoma, tako da so pri obisku kmetije uporabljali integrirani kontrolni seznam, ki se ni navezoval le na uradne inšpekcijske preglede, marveč tudi na preglede navzkrižne skladnosti.

V **Italiji (Sardiniji)** je bil pristop za izračun upravnih kazni v zvezi z navzkrižno skladnostjo v skladu s pravili za razvrščanje rezultatov uradnih inšpekcijskih nadzorov, kar je olajšalo delo inšpektorjem, ki so opravljali obe vrsti pregledov, in prispevalo k oblikovanju doslednega pristopa k obravnavi neskladnosti. Druge obiskane države članice takšnega pristopa niso uvedle.

69. V Romuniji je veljala uradna ureditev, po kateri je bilo treba kršitve, ugotovljene pri uradnih inšpekcijskih pregledih v zvezi z dobrobitjo živali, sporočiti organom, odgovornim za izrekanje kazni v okviru navzkrižne skladnosti, vendar se to do revizije Sodišča v praksi ni izvajalo. Na Poljskem ni bilo nobene takšne uradne ureditve.

70. Kadar Komisija revidira preglede držav članic v zvezi z navzkrižno skladnostjo preuči tudi njihove postopke za izmenjavo informacij. Vendar pa ne preverja, ali se o rezultatih uradnih inšpekcijskih pregledov v zvezi z dobrobitjo živali, ki jih pri upravičencih skupne kmetijske

politike izvaja isti organ, ki je pristojen tudi za preglede navzkrižne skladnosti, v praksi poroča organu, ki je pristojen za izrekanje upravnih kazni v okviru navzkrižne skladnosti.

Pregledi navzkrižne skladnosti na splošno zajemajo ustrezne zahteve v zvezi z dobrobitjo živali

71. Sodišče je ugotovilo, da pregledi držav članic v zvezi z navzkrižno skladnostjo običajno zajemajo ustrezne zahteve glede dobrobiti živali⁵⁹. Vendar pa je Sodišče v treh od petih obiskanih državah članicah (Franciji, na Poljskem⁶⁰ in v Romuniji) ugotovilo določene izjeme. Na primer, v Romuniji inšpektorji niso preverjali čistoče hlevskih površin in ležišč za teleta in prašiče, vsebnost železa v prehrani telet ter okoljskih parametrov, kot so raven prahu, koncentracije plina in temperatura.

72. Komisija z revizijami preverja, ali kontrolni sezname držav članic v zvezi z navzkrižno skladnostjo zajemajo vse ustrezne zahteve glede dobrobiti živali, pri čemer je v okviru nedavnih revizij ugotovila opustitve v Estoniji, Španiji, Avstriji, na Portugalskem in Finskem. Nekatero od teh ugotovitev so privedle do finančnih popravkov⁶¹.

Nekatere države članice niso zagotovile, da bi bile kazni, ki se izrekajo v okviru navzkrižne skladnosti, sorazmerne z resnostjo ugotovljenih kršitev

73. Za doseg odvratilnega učinka bi morala biti znižanja plačil v zvezi z navzkrižno skladnostjo sorazmerna z resnostjo, obsegom, trajanjem in ponavljanjem ugotovljene

⁵⁹ Člena 3 in 4 [Direktive Sveta 2008/119/ES](#) z dne 18. decembra 2008 o določitvi minimalnih pogojev za zaščito telet (Kodificirana različica) (UL L 10, 15.1.2009, str. 7), člena 3 in 4 [Direktive 2008/120/ES](#) ter člen 4 [Direktive 98/58/ES](#).

⁶⁰ Na kontrolnem seznamu manjka samo ena uradna točka.

⁶¹ Komisija lahko na podlagi svojih revizijskih ugotovitev uvede postopke, s katerimi se sredstva EU za zadevno državo članico zmanjšajo. Ti postopki se imenujejo finančni popravki.

kršitve.⁶² V svojem nedavnem posebnem poročilu⁶³ o uspešnosti navzkrižne skladnosti je Sodišče ugotovilo precejšnja razhajanja med državami članicami glede tega, kako opredeliti resnost kršitve.

74. Sodišče je ugotovilo, da imajo Nemčija (Severno Porenje-Vestfalija), Francija in Italija (Sardinija) jasna pravila za sorazmerno znižanje plačil. Najpogosteje uporabljen odstotek znižanja je znašal 3 %⁶⁴, razen v Italiji, kjer so bila pri več kot 70 % kršitev izdana le opozorila, brez kakršne koli upravne kazni. V Romuniji so inšpektorji kmetijo, na kateri so ugotovili kršitve, ki so predstavljale do 30 % ustreznih kontrolnih točk, šteli za povsem skladno s predpisi. Zaradi te prizanesljive opredelitve so inšpektorji poročali o izjemno nizkem številu kršitev, pri čemer je bila leta 2016 le trem od 13 500 kmetij izrečena upravna kazen (glej ***Prilogo IV***, ki prav tako prikazuje velika razhajanja med stopnjami pregledov in poročanimi kršitvami). V Romuniji zahteve glede navzkrižne skladnosti v zvezi z dobrobitjo živali veljajo od leta 2016, s čimer je bilo zagotovljeno prilagoditveno obdobje po pristopu leta 2007.

75. Na Poljskem je znižanje plačil temeljilo na sistemu točkovanja, pri čemer so bile za vsako kršitev določb določenega pravnega akta v zvezi z dobrobitjo živali dodeljene točke. Pri določanju odstotka zmanjšanja plačil se je upoštevala le kršitev določbe, ki je prejela najvišje število točk. To pomeni, da je znižanje plačil odvisno od resnosti specifične kršitve, ne pa od števila opredeljenih kršitev.

76. Nekatere nedavne revizije Komisije⁶⁵ so pokazale, da je sistem kazni za navzkrižno skladnost na splošno preveč prizanesljiv, še posebej za zahteve v zvezi z dobrobitjo živali, ker ne zagotavlja, da morajo biti kazni sorazmerne z resnostjo kršitev. Komisija je v zvezi s tem kot odgovor na vprašanja držav članic pripravila nekatera splošna pojasnila in maja 2018

⁶² V skladu s členom 64(5) [Uredbe \(EU\) št. 1306/2013](#).

⁶³ [Posebno poročilo št. 26/2016](#) – Doseganje uspešnejše navzkrižne skladnosti in poenostavitve ostaja izziv (<https://eca.europa.eu>).

⁶⁴ Člen 39 [Delegirane uredbe \(EU\) št. 640/2014](#) določa, da znižanje plačil praviloma znaša 3 %, na podlagi ocene pomembnosti neizpolnjevanja pa se lahko zniža na 1 % ali poveča na 5 %.

⁶⁵ Ta težava je omenjena tudi v revizijah Komisije za Estonijo, Italijo, Luksemburg, Avstrijo, Portugalsko in Slovaško.

organizirala sestanek skupine strokovnjakov, na katerem so si države članice izmenjale dobre prakse v zvezi s pregledi navzkrižne skladnosti glede dobrobiti živali. Vendar pa se smernice Komisije o navzkrižni skladnosti tega vprašanja ne dotikajo.

Razvoj podeželja – pomanjkanje spodbud za izboljšanje dobrobiti živali, stroškovna učinkovitost pa ni zagotovljena

77. Podpora za razvoj podeželja zagotavlja sredstva za doseg ciljev na področju dobrobiti živali. Eden od ciljev strategije Komisije za dobrobit živali za obdobje 2012–2015 je bila optimizacija sinergij s pomočjo za razvoj podeželja, ki je bila namenjena dobrobiti živali. Za največjo stroškovno učinkovitost bi morale države članice opredeliti ciljne ukrepe, ki lahko najbolj prispevajo k dobrobiti živali na enoto stroškov.

Skladi za razvoj podeželja niso dovolj spodbujali dobrobiti živali

78. V tekočem programskem obdobju 2014–2020 je 35 od 118 programov za razvoj podeželja, ki vključujejo specifični ukrep (ukrep 14) za spodbujanje dobrobiti živali (glej ***odstavek 12***); od teh je 13 regij v Italiji.

79. Zakonodaja na področju razvoja podeželja dobrobit živali zajema v okviru prednostne naloge spodbujanja organiziranja živilske verige, vključno s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov, dobrobit živali in obvladovanja tveganj v kmetijstvu.⁶⁶ Ta prednostna naloga ima dve prednostni področji⁶⁷, ki pa se ne nanašata na dobrobit živali.

80. Deset držav članic v svojih programih za razvoj podeželja ni uporabilo ukrepa 14. Dve obiskani državi članici (Francija in Poljska) tega ukrepa nista uporabili, ker sta menili, da osnovne zakonodajne zahteve za dobrobit živali zadostujejo. Poleg tega so bili poljski organi

⁶⁶ Člen 5(3) [Uredbe \(EU\) št. 1305/2013](#).

⁶⁷ Izboljšanje konkurenčnosti primarnih proizvajalcev z njihovo boljšo vključitvijo v agroživilsko verigo prek shem kakovosti, dodajanje vrednosti kmetijskim proizvodom, pa tudi promocija na lokalnih trgih in v kratkih dobavnih verigah, skupinah in organizacijah proizvajalcev in medpanožnih organizacijah ter podpora preprečevanju in obvladovanju tveganja na kmetijah. Prednostna področja vzpostavijo povezavo med prednostnimi nalogami za razvoj podeželja, ukrepi in kazalniki za spremljanje.

mnenja, da lahko ukrep negativno vpliva na konkurenčnost kmetov. V Franciji je bila ta odločitev v nasprotju z nacionalno strategijo o dobrobiti živali, uvedeni leta 2016, ki je vsebovala cilj pritegnitve sredstev za razvoj podeželja, da bi se tako kmetom pomagalo pri izboljšanju dobrobiti živali. Francoska strategija se je začela izvajati po odobritvi programov za razvoj podeželja, Francija pa programov ni posodobila, da bi odražali njihovo zavezanost.

81. Številni drugi ukrepi za razvoj podeželja (zlasti podpora za naložbe v kmetije, sheme kakovosti ali ekološko kmetovanje) lahko prispevajo k doseganju višjih standardov za dobrobit živali. V dveh obiskanih državah članicah so bili primeri takih ciljnih ukrepov za dobrobit živali (glej **okvir 7**).

Okvir 7 – Uporaba ukrepov za razvoj podeželja za doseganje dobrobiti živali

Nemčija (Severno Porenje-Vestfalija): Upravičenci, ki zaprosijo za podporo pri naložbah v hleve za živali v okviru ukrepa 4 (naložbe v kmetije), morajo izpolnjevati specifične zahteve za dobrobit živali, ki presegajo minimalne standarde. Na primer, goveji hlevi morajo izpolnjevati višje standarde glede prostora, ki je na voljo posamezni živali, in naravne osvetlitve.

Francija: Ukrep 4 (naložbe v kmetije) iz alzaškega programa prednostno obravnava prosto rejo in ekološke sisteme ter kmetije, ki uporabljajo posebno opremo za dobrobit kuncev in slamo za steljo prašičev.

Ukrep plačila za dobrobit živali – dobri primeri ukrepov, koristnih za živali, ki pa ne zagotavljajo stroškovne učinkovitosti

82. Sodišče je pregledalo sisteme držav članic, da bi ocenilo, ali je specifični ukrep plačila za dobrobit živali (ukrep 14) stroškovno učinkovit. Sodišče je preverilo, ali podpora kmete nagraduje za dejanske izboljšave na področju dobrobiti živali, ki presegajo minimalne standarde, v skladu z nastalimi dodatnimi stroški in izpadom dohodka ter ali je na voljo dovolj ustreznih informacij o spremljanju.

Preseganje minimalnih standardov

83. Organi držav članic so opredelili izboljšane pogoje v zvezi z dobrobitjo živali, ki jih je treba izpolniti za upravičenost do podpore v okviru ukrepa 14. Na primer, poletni pašniki za govedo, več prostora za živali na kmetijah in med prevozom ter izboljšane razmere v hlevih.

84. Tako kot v večini drugih držav članic je tudi v Nemčiji (Severnem Porenju-Vestfaliji) in Romuniji krajšanje repov rutina pri intenzivni reji prašičev, čeprav zakonodaja to prepoveduje. Sodišče je med obiski v teh dveh državah članicah opazilo, da so imeli prašiči na kmetijah, ki prejemajo podporo v skladu z ukrepom 14, skrajšane repe in da niso imeli dostopa do zadostne količine materiala, ki je v skladu z zakonodajo potreben za obogatitev okolja⁶⁸ (glej ***sliko 5***).

85. Veterinarski strokovnjaki⁶⁹ se strinjajo, da je učinek posameznega parametra na dobrobit živali omejen, če ni kombiniran z drugimi živinorejskimi parametri. To pomeni, da povečanje prostora, ki je na voljo za prašiče, za 10 ali 20 % morda ne bo zelo vplivalo na njihovo dobrobit, če nimajo na voljo materiala za obogatitev okolja.

⁶⁸ Točka 4 Priloge I k [Direktivi 2008/120/ES](#): prašičem se mora omogočiti stalen dostop do zadostne količine materiala, ki ga lahko brez težav raziskujejo in premikajo, ne da bi bilo pri tem ogroženo njihovo zdravje, kot je na primer slama, seno, les, žagovina, gobji kompost, šota ali mešanica takšnega materiala.

⁶⁹ Mnenje skupine strokovnjakov, ki je bila organizirana za to revizijo.

Slika 5 – Kršitev predpisov EU o zagotavljanju materiala za obogatitev okolja za prašiče pri upravičencu do sredstev za razvoj podeželja v zvezi z ukrepi za dobrobit živali v Romuniji



Vir: Evropsko računsko sodišče

86. GD AGRI se pred odobritvijo programov držav članic za razvoj podeželja posvetuje z GD SANTE. Kljub temu Komisija informacij o področjih obsežne neskladnosti, ki jih je opredelil GD SANTE (zlasti rutinsko krajšanje repov pri prašičih in zagotavljanje materiala za obogatitev okolja, v zvezi s čimer sta le Finska in Švedska izpolnjevali predpise), ni uporabila zoper države članice v zvezi z njihovo uporabo ukrepa na teh področjih.

Zmanjševanje tveganja mrtvih izgub

87. Mrtve izgube se nanašajo na stanje, v katerem bi bila subvencionirana dejavnost povsem ali deloma izvedena tudi brez nepovratnih sredstev. Obstaja tveganje, da bi upravičenec zahteve v okviru ukrepa 14 izpolnil tudi brez podpore za razvoj podeželja, na primer zato, ker ukrep predstavlja običajen način kmetovanja ali ker je upravičenec pred oddajo vloge za podporo v skladu z ukrepom 14 že sodeloval v zasebni shemi kakovosti, ki je zajemala iste zahteve.

88. Sodišče je z obiskom treh držav članic, ki izvajajo ukrep 14, ugotovilo, da organi upravljanja niso zmanjšali tveganja mrtvih izgub, zlasti v zvezi z zasebnimi shemami kakovosti. Oba upravičenca do podpore v skladu z ukrepom 14, ki ju je Sodišče obiskalo v Nemčiji (Severnem Porenju-Vestfaliji) in Italiji (Sardiniji), sta sodelovala v zasebnih shemah, ki so vključevale zahteve v zvezi z dobrobitjo živali.⁷⁰ V Nemčiji (Severnem Porenju-Vestfaliji) je shema kakovosti zajemala približno 10 % prašičjih farm v regiji in vključevala plačane obveznosti, ki so se prekrivale z zahtevami ukrepa plačila za dobrobit živali.

89. Sodišče je ugotovilo, da so organi v Italiji (Sardiniji) zmanjšali tveganje, da bi ukrep 14 podpiral dejavnosti, ki predstavljajo običajne načine kmetovanja. Organi so pri oblikovanju ukrepa plačila za dobrobit živali upoštevali tako zakonske zahteve za dobrobit živali kot tudi višje standarde, ki jih lokalni kmetje redno izvajajo. Običajna praksa je bila opredeljena na podlagi izkušenj veterinarjev in dokazil, pridobljenih od italijanskega kmetijskega računovodskega informacijskega omrežja. Na primer, najmanjši zakonsko predpisan prostor za teleta znaša 1,8 m², kmetje na Sardiniji pa so za vsako tele v praksi zagotovili povprečno 3,2 m². Sardinski organi so sorodno zahtevo v zvezi z ukrepom plačila za dobrobit živali določili na najmanj 4,5 m² na tele.

90. Komisija je izdala smernice za države članice, v katerih je zapisano, da naj plačila za dobrobit živali spodbujajo dejavnosti, ki se sicer ne bi izvajale, in izvedla revizije skladnosti, da preveri izvajanje ukrepa 14. Vendar Komisija pri odobritvi programov za razvoj podeželja

⁷⁰ Pobuda *Initiative Tierwohl* v Nemčiji, sistem označevanja UNICARVE v Italiji.

ali v svojih revizijah ni preverila, ali so države članice upoštevale morebitno prekrivanje z zasebnimi shemami.

Preverjanje, ali je izračun podpore ustrezen

91. Sodišče je v svoji reviziji glede izjave o zanesljivosti ugotovilo, da je Romunija podporo v okviru ukrepa 14 izračunala na način, ki je prispeval k čezmernim plačilom kmetom. Komisija je potrdila napake pri izračunu v zvezi s petimi podukrepi in predlagala finančne popravke v višini približno 59 milijonov EUR, ki se nanašajo na plačila, izvedena med oktobrom 2013 in oktobrom 2016. Komisija trenutno preiskuje podobno zadevo v zvezi z morebitnimi preplačili v drugi državi članici.

Spremljanje dobrobiti živali

92. Cilj skupnega sistema spremljanja in vrednotenja EU (CMES)⁷¹ je prikazati napredek politike za razvoj podeželja in oceniti učinek, uspešnost, učinkovitost in relevantnost posredovanj politike za razvoj podeželja, vendar pa sistem ne vsebuje specifičnih kazalnikov ali vprašanj v zvezi z dobrobitjo živali.

93. Komisija nima informacij o pričakovanih ali dejanskih rezultatih in učinku sredstev za razvoj podeželja, ki so na voljo za ukrepe v zvezi z dobrobitjo živali. Obstoječi kazalniki ne omogočajo ocene učinka sredstev za razvoj podeželja v višini 2,5 milijarde EUR, ki so bila dodeljena v obdobju od 2007 do 2020 za plačila v zvezi z dobrobitjo živali (milijarda EUR v obdobju 2007–2013 in 1,5 milijarde EUR v obdobju 2014–2020).

94. Države članice lahko v okviru CMES opredelijo dodatne kazalnike. Države članice, ki jih je Sodišče obiskalo, te možnosti niso izkoristile. Sta pa Italija (Sardinija) in Romunija opredelili določene kazalnike za interno uporabo. V Italiji (Sardiniji) so organi razvili kazalnik za merjenje števila somatskih celic v mleku in ga uporabili kot nadomestni kazalnik za dobrobit

⁷¹ Člen 67 Uredbe (EU) št. 1305/2013.

ovc in koz. V Romuniji so organi uporabili stopnjo umrljivosti, da bi merili spremembe pogojev glede dobrobiti živali na kmetijah, ki so prejemale podporo.

95. V povzetku naknadnih vrednotenj za prejšnje programsko obdobje⁷² je ovrednoten ukrep plačila za dobrobit živali na podlagi števila kmetij, ki so prejemale podporo. V ocenjevalnem dokumentu je navedeno, da je bil učinek omejen, saj je ukrep uporabil samo 1,1 % evropskih živinorejskih kmetij.

ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

96. Dobrobit živali je pomembna tema za državljanke in državljane EU. To se odraža v Pogodbi EU in področni zakonodaji. Komisija je dejavna pri reševanju težav deležnikov in je razvila strategijo za zagotavljanje okvira za svoje ukrepe.

97. Sodišče je z revizijo preučilo splošno izvajanje strategije in napredek pri doseganju dveh ciljev – skladnosti z zakonodajo o dobrobiti živali ter optimizacije sinergij s skupno kmetijsko politiko v okviru navzkrižne skladnosti in razvoja podeželja. Sodišče je poskušalo odgovoriti na naslednja vprašanja:

Ali so ukrepi Komisije in držav članic uspešno prispevali k doseganju ciljev EU za dobrobit živali?

98. Sodišče je ugotovilo, da so ukrepi EU na področju dobrobiti živali izboljšali skladnost z zahtevami glede dobrobiti živali in prispevali k višjim standardom z jasnim pozitivnim učinkom na dobrobit živali. Vendar so še vedno prisotne določene slabosti, usklajenost s pregledi navzkrižne skladnosti in uporaba podpore za razvoj podeželja, namenjena dobrobiti živali, pa bi se lahko še izboljšali.

99. Sodišče je ugotovilo, da je Komisija zaključila zadnjo strategijo EU o dobrobiti živali (pri čemer pa ni pregledala zakonodajnega okvira za dobrobit živali). Pri večini načrtovanih ukrepov je prihajalo do zamud (glej **odstavka 28 in 29**). V strategiji ni bilo opredeljenih

⁷² Povzetek naknadnih vrednotenj programov za razvoj podeželja za obdobje 2007–2013, ocenjevalna študija, Ecorys in IfLS, april 2018.

merljivih kazalnikov spremljanja, Komisija pa ni ocenila, ali je strategija dosegla svoje cilje in ali je potrebna nova strategija.

100. Podatki, ki so na voljo na ravni EU, niso dovolj izčrpni in zanesljivi, da bi zagotavljali smiselne informacije o ravneh skladnosti z zakonodajo o dobrobiti živali na področjih, na katerih je Komisija ugotovila potrebo po izboljšanju (glej **odstavke 30 do 33**). Zlasti pravna podlaga v zvezi z odstopanjem od zahteve po omamljanju živali pred zakolom dopušča različne razlage in prakse v državah članicah, obveznosti poročanja pa ni. Zato ni na voljo zadostnih informacij, da bi Sodišče lahko ocenilo, ali so države članice nekaterim upravljavcem klavnice preprečile čezmerno odstopanje od zahteve po omamljanju živali pred zakolom, kar je bila ena od težav, ki jih je Komisija opredelila pred uvedbo strategije za dobrobit živali za obdobje 2012–2015 (glej **odstavke 43 do 45**).

Priporočilo 1 – Strateški okvir za politiko Komisije o dobrobiti živali

Za usmerjanje bodočih ukrepov na področju dobrobiti živali naj Komisija:

- (a) ovrednoti strategijo za dobrobit živali za obdobje 2012–2015, da bi ugotovila, koliko so bili njeni cilji doseženi in ali so bila navodila, ki jih je izdala, upoštevana;

ciljni rok za izvedbo: 2020;

- (b) določi izhodiščne in ciljne kazalnike za merjenje in primerjavo stopnje skladnosti držav članic na preostalih področjih tveganja, opredeljenih z vrednotenjem;

ciljni rok za izvedbo: 2021;

- (c) razmisli o tem, kako bi bilo mogoče upoštevati zaključke zgoraj navedenega vrednotenja (na primer, z novo strategijo ali akcijskim načrtom in/ali pregledom zakonodaje o dobrobiti živali), in objavi rezultate svoje ocene;

ciljni rok za izvedbo: 2021.

101. Revizija Sodišča je pokazala, da so Komisija in države članice uspešno rešile nekatera vprašanja v zvezi z dobrobitjo živali s kombinacijo dajanja navodil in uveljavljanja izvrševanja (glej **odstavke 34 do 40**).

102. Vendar pa je bil napredek na drugih področjih počasen in še vedno je veliko slabosti pri uporabi minimalnih standardov, ki jih zahteva zakonodaja, čeprav nekateri predpisi veljajo že 18 let (glej **odstavka 41 in 42**). Poleg tega kljub nekaterim dobrim praksam ni bilo jasno, ali inšpekcijski pregledi držav članic v zvezi z dobrobitjo živali temeljijo na oceni tveganja (zlasti na področju prevoza). Obiskane države članice niso v celoti izkoristile informacij, ki izhajajo iz revizij in pritožb. Komisija je opredelila in ukrepala v zvezi z večino teh vprašanj, vendar jih še ni uspela povsem rešiti (glej **odstavke 47 do 63**).

Priporočilo 2 – Ukrepi Komisije v zvezi z uveljavljanjem izvrševanja in dajanjem navodil na področju skladnosti

Za boljše obravnavanje tveganih področij in širjenje dobrih praks naj Komisija:

- (a) razvije strategijo izvrševanja, da bi okrepila ureditve za izpolnjevanje priporočil GD SANTE, in sicer z namenom skrajšanja časa za sprožitev zadovoljivih ukrepov v zvezi s priporočili, ki jih je dala po revizijah, in uveljavljanja zakonodajnih določb, zlasti tistih, ki veljajo že dlje časa;

ciljni rok za izvedbo: 2020;

- (b) skupaj z državami članicami opredeli, kako lahko orodja, ki so na voljo v okviru sistema TRACES, olajšajo pripravo analiz tveganja za inšpekcijske preglede v zvezi s prevozom živih živali, in objavi navodila o uporabi teh orodij;

ciljni rok za izvedbo: 2020.

103. Pregledi držav članic so na splošno zajeli ustrezne zahteve v zvezi z dobrobitjo živali, Sodišče pa je odkrilo tudi nekaj primerov dobrega usklajevanja med organi, odgovornimi za uradne inšpekcijske preglede v zvezi z dobrobitjo živali, in organi, ki so pristojni za preglede navzkrižne skladnosti. Vendar pa v primerih, ko je isti nadzorni organ opravljal uradne inšpekcijske preglede in preglede navzkrižne skladnosti, nekatere države članice niso zagotovile uspešne izmenjave informacij o kršitvah, ki so bile ugotovljene med uradnimi inšpekcijskimi pregledi in ki bi lahko vplivale na zahteve v zvezi z navzkrižno skladnostjo.

Poleg tega v nekaterih primerih kazni v okviru navzkrižne skladnosti, ki so jih izrekle plačilne agencije, niso bile sorazmerne z resnostjo nepravilnosti (glej **odstavke 65 do 76**).

Priporočilo 3 – Izboljšanje usklajenosti med uradnimi inšpekcijskimi pregledi in navzkrižno skladnostjo

Za okrepitev povezanosti med sistemom navzkrižne skladnosti in dobrobitjo živali naj

Komisija:

- (a) pri revizijah skladnosti v zvezi z navzkrižno skladnostjo oceni popolnost poročanja držav članic o primerih kršitev, ugotovljenih med uradnimi inšpekcijskimi pregledi, ki jih je opravil isti nadzorni organ kot preglede navzkrižne skladnosti, na primer z navzkrižnim preverjanjem rezultatov uradnih inšpekcijskih pregledov s podatkovno zbirko upravičencev, za katere velja navzkrižna skladnost;

ciljni rok za izvedbo: 2020;

- (b) na podlagi prejšnjih ukrepov z državami članicami še naprej deli najboljše prakse o navzkrižni skladnosti in jih obvešča o ugotovitvah glede skladnosti, na katerih temeljijo odločitve o finančnih popravkih, zaradi prizanesljivih sistemov sankcioniranja v zvezi z dobrobitjo živali;

ciljni rok za izvedbo: 2020.

104. Čeprav je bilo spodbujanje dobrobiti živali prednostna naloga v okviru razvoja podeželja za obdobje 2014–2020, je Sodišče ugotovilo, da se specifični ukrep plačila za dobrobit živali ni na veliko uporabljal. Stroškovna učinkovitost ukrepa je bila oslABLJENA, saj se je z njim podpiralo kmetije, ki niso izpolnjevale določenih minimalnih standardov o dobrobiti prašičev, obstajalo je tveganje mrtvih izgub zaradi prekrivanja z zahtevami iz zasebnih shem, skupni okvir spremljanja pa ni imel kazalnikov za izboljšanja dobrobiti živali. Države članice so redko uporabile možnost, da bi z drugimi ukrepi za razvoj podeželja spodbudile dobrobit živali (glej **odstavke 77 do 95**).

Priporočilo 4 – Uporaba podpore za razvoj podeželja za doseg ciljev za dobrobit živali

Za spodbujanje uspešne uporabe podpore za razvoj podeželja v zvezi z dobrobitjo živali naj

Komisija:

- (a) države članice pri odobritvi sprememb obstoječih programov za razvoj podeželja in novih programskih dokumentov za programsko obdobje za razvoj podeželja po letu 2020 pozove, naj v sektorjih, v zvezi s katerimi so na voljo dokazi o obsežni neskladnosti (kot je krajšanje repov pri prašičih), uporabijo ukrep za dobrobit živali, in preveri morebitno prekrivanje z zasebnimi shemami, ki zajemajo podobne obveznosti;

ciljni rok za izvedbo: 2021;

- (b) spodbuja izmenjavo dobrih praks med državami članicami v zvezi z dodatnimi, prostovoljnimi kazalniki rezultatov in učinkov za ukrep plačila za dobrobit živali v okviru skupnega sistema spremljanja in vrednotenja, ki bo vzpostavljen za programsko obdobje po letu 2020;

ciljni rok za izvedbo: 2020;

- (c) državam članicam za programsko obdobje po letu 2020 zagotovi navodila o uporabi drugih ukrepov za razvoj podeželja, ki spodbujajo izboljšane standarde za dobrobit živali, da kmetom omogoči širši nabor spodbud za izboljšanje dobrobiti živali;

ciljni rok za izvedbo: 2021.

To poročilo je sprejel senat I, ki ga vodi Nikolaos MILIONIS, član Evropskega računskega sodišča, v Luxembourg na zasedanju 3. oktobra 2018.

Za Evropsko računsko sodišče

Klaus-Heiner LEHNE
Predsednik

Pregled načrtovanih ukrepov v okviru strategije EU za dobrobit živali za obdobje 2012–2015

Načrtovani ukrepi	Rok ¹ /načrtovano	Zaključeno
Sklop ukrepov za uveljavljanje izvrševanja v zvezi z zaščito kokoši nesnic (Direktiva 1999/74/ES)	2012	2012
Izvedbeni načrt in ukrepi za uveljavljanje izvrševanja v zvezi s skupno hlevsko rejo svinj (Direktiva 2008/120/ES)	2012	2012
Izvedbeni načrt za uredbo o zakolu (Uredba Sveta (ES) št. 1099/2009)	2012	2012
Poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu		
o različnih metodah omamljanja perutnine ¹	2013	2013
o uporabi Uredbe (ES) št. 1523/2007 o prepovedi dajanja v promet krzna mačk in psov ¹	2012	2013
o učinku genske selekcije na dobrobit piščancev, ki se vzrejajo in gojijo za proizvodnjo mesa ¹	2012	2016
o sistemu za omejitve premikanja goveda z obračanjem ali kakršnim koli nenaravnim položajem živali ¹	2014	2016
o možnosti uvedbe nekaterih zahtev za zaščito rib pri usmrčitvi ¹	2015	2018
o uporabi Direktive 2007/43/ES in njenem učinku na dobrobit piščancev, ki se vzrejajo in gojijo za proizvodnjo mesa ¹	2015	2018
Poročilo Svetu o izvajanju Direktive 98/58/ES ¹	2013	2016
Poročilo o učinku mednarodnih dejavnosti v zvezi z dobrobitjo živali na konkurenčnost evropskih živinorejcev v globaliziranem svetu	2014	2018
Študija o:		
dobrobiti rib iz ribogojstva pri usmrčitvi	2012	2017
o obveščanju potrošnikov glede omamljanja živali ¹	2013	2015
dejavnostih izobraževanja in obveščanja, ki se osredotočajo na splošno javnost in potrošnike	2013	2016
dobrobiti rib iz ribogojstva med prevozom	2013	2017
dobrobiti psov in mačk, vključenih v komercialne dejavnosti	2014	2016
Izvedbena pravila ali smernice EU o:		
zaščiti živali med prevozom	2012	2017
zaščiti živali pri usmrčitvi	2014	2017
zaščiti prašičev	2013	2016
Morebitni zakonodajni predlog o poenostavljenem zakonodajnem okviru EU za dobrobit živali	2014	umaknjen

¹ V skladu z zakonodajo EU.

Priloga II**Pregled informacij iz poročil inšpekcijskih pregledov na kmetijah, ki so jih revidirane države članice predložile Komisiji**

Država	Leto	Povprečna stopnja kontrole	Delež lokacij s kršitvami v skupnem številu pregledanih lokacij														Vse kategorije živali
			Kokoši nesnice v prosti reji	Kokoši nesnice v talni reji	Kokoši nesnice v izpopolnjenih kletkah	Purani	Domače kokoši	Race	Gosi	Ratiti	Prašiči	Govedo (razen telet)	Teleta	Ovce	Koze	Kožuharji	
Nemčija	2013		ni podatkov														
	2014	5 %	7 %	8 %	11 %	14 %	13 %	8 %	11 %	3 %	26 %	20 %	22 %	17 %	15 %	31 %	19 %
	2015		ni podatkov														
	2016		ni podatkov														
Francija	2013	1 %	60 %		38 %	25 %	49 %	38 %	47 %	50 %	58 %	41 %	33 %	46 %	56 %	54 %	44 %
	2014	1 %	61 %		46 %	32 %	42 %	32 %	44 %	67 %	56 %	39 %	30 %	48 %	52 %	50 %	41 %
	2015		ni podatkov														
	2016		n. p.														
Italija	2013	12 %	11 %	11 %	12 %	22 %	12 %			0 %	15 %	13 %	9 %	9 %	9 %	14 %	12 %
	2014	22 %	3 %	6 %	13 %	0 %	8 %			0 %	11 %	6 %	16 %	4 %	3 %	8 %	8 %
	2015	18 %	1 %	4 %	3 %	1 %	3 %			11 %	7 %	4 %	5 %	3 %	3 %	0 %	4 %
	2016		ni podatkov														
Poljska	2013	5 %	16 %	14 %	8 %	2 %	14 %	12 %	11 %	0 %	18 %	17 %	17 %	22 %			17 %
	2014	5 %	10 %	10 %	10 %	4 %	12 %	7 %	7 %	0 %	16 %	17 %	17 %	17 %	87 %	15 %	17 %
	2015	5 %	12 %	10 %	13 %	6 %	19 %	12 %	10 %	3 %	13 %	16 %	13 %	16 %	16 %	10 %	14 %
	2016	5 %	15 %	8 %	10 %	5 %	15 %	9 %	3 %	6 %	14 %	15 %	12 %	16 %	14 %	7 %	13 %
Romunija	2013	74 %	0 %	30 %	22 %	0 %	25 %	0 %	0 %	100 %	25 %	41 %	36 %	37 %			33 %
	2014	63 %	14 %	18 %	33 %	20 %	62 %	0 %		50 %	20 %	29 %	45 %	21 %	14 %	0 %	28 %
	2015	50 %	50 %	25 %	9 %	13 %	15 %			100 %	16 %	25 %	36 %	29 %	13 %	0 %	22 %
	2016		ni podatkov														

Vir: Poročila o uradnih nadzorih v zvezi z dobrobitjo živali na kmetijah, ki so bili predloženi GD SANTE

Pregledi držav članic in podatki o zakolu brez omamljanja

Država članica	Ali obstaja poseben postopek za preverjanje, ali je uporaba odstopanja utemeljena?	Ali so na nacionalni ravni na voljo informacije, ki bi prikazovale obseg zakola brez omamljanja?
Nemčija	Da, pristojni organi odobrijo odstopanje od zahteve po omamljanju pred zakolom na podlagi zaprosila, ki ga vložijo pripadniki verskih skupnosti. Vlagatelji morajo imeti prebivališče v državi in dokazati, da njihovi verski predpisi zahtevajo uživanje takšnega mesa.	Da. Ocene organov, ki temeljijo na podatkih iz let 2014 in 2015, kažejo, da je bilo v Nemčiji brez omamljanja zaklano zelo majhno število živali (180 ovac in koz ter 186 glav perutnine) ter da je bilo približno 24 % ovac in koz zaklanih za potrebe verskih skupnosti po metodah za omamljanje z električnim tokom, ki niso navedene v veljavni uredbi EU. V praksi se potrebe verskih skupnosti v Nemčiji pokrivajo z uvozom iz drugih držav.
Francija	Da, pristojni organi od klavnic zahtevajo, da vodijo evidence o komercialnih naročilih, ki so povezani z uporabo odstopanja. Notranje vrednotenje francoskih organov v zvezi z odstopanjem od zahteve po omamljanju pred zakolom je pokazalo, da povezanosti med komercialnimi naročili in uporabo odstopanja ni mogoče preveriti.	Na voljo je omejen pregled, ki temelji na nepreverjenih ocenah upravljavcev, iz katerega izhaja, da so to metodo uporabili za 14 % goveda in 30 % ovac, zaklanih leta 2015. Za perutnino ali koze ni na voljo nobenih informacij.
Italija	Da, velja postopek odobritve, podoben tistemu v Romuniji, vendar pa ne zahteva informacij o številu živali.	Informacije so omejene – na voljo je le nekaj podatkov o številu klavnic, ki so upravičene do uporabe odstopanja.
Poljska	Na Poljskem je nacionalna zakonodaja prepovedovala zakol brez omamljanja od leta 2012 do 2014, dokler ni ustavno sodišče razsodilo, da so te določbe protiustavne. Od leta 2014 se uporablja odstopanje v skladu z zakonodajo EU.	
	Ne. Pristojni organi zgolj preverijo, ali je zakol opravljen v klavnici in ali je premikanje živali omejeno. Ni treba preveriti, ali odstopanje temelji na komercialnih naročilih za takšno meso.	Informacije so omejene – na voljo je le nekaj neuradnih ocen za govedo in perutnino.

Romunija	Da, pristojni organi odstopanje odobrijo na podlagi zaprosila klavnice in potrdila verskega organa, v katerem so navedeni vrsta in število živali ter datum zakola.	Da. Leta 2016 so organi odobrili odstopanje za približno 6 % proizvodnje govedine, 9 % proizvodnje ovčjega mesa in 4 % proizvodnje piščančjega mesa.
----------	---	--

Pregledi navzkrižne skladnosti v obiskanih državah članicah¹

Nemčija (2016)						
Zahteva	Stopnja kontrole	Stopnja kršitev	Razvrstitev kršitev v kategorije znižanja plačil			
			0 %	1 %	3 %	5 %
PZR 11	1,7 %	5,1 %	8 %	5 %	70 %	18 %
PZR 12	2,2 %	9,1 %	11 %	9 %	66 %	14 %
PZR 13	1,4 %	9,3 %	4 %	27 %	46 %	23 %

Italija (2016)						
Zahteva	Stopnja kontrole	Stopnja kršitev	Razvrstitev kršitev v kategorije znižanja plačil			
			0 %	1 %	3 %	5 %
PZR 11	2,6 %	3,9 %	73 %	5 %	8 %	14 %
PZR 12	2,3 %	6,7 %	75 %	3 %	13 %	9 %
PZR 13	5,9 %	2,1 %	70 %	10 %	10 %	10 %

Poljska (2016)						
Zahteva	Stopnja kontrole	Stopnja kršitev	Razvrstitev kršitev v kategorije znižanja plačil			
			0 %	1 %	3 %	5 %
PZR 11	1,4 %	2,8 %	0 %	2 %	95 %	3 %
PZR 12	1,4 %	1,8 %	0 %	0 %	91 %	9 %
PZR 13	1,8 %	1,5 %	0 %	1 %	92 %	7 %

Romunija (2016)						
Zahteva	Stopnja kontrole	Stopnja kršitev	Razvrstitev kršitev v kategorije znižanja plačil			
			0 %	1 %	3 %	5 %
PZR 11	13,3 %	0,01 %	0 %	0 %	0 %	100 %
PZR 12	13,3 %	0,01 %	0 %	50 %	0 %	50 %
PZR 13	13,3 %	0,01 %	0 %	0 %	0 %	100 %

Opomba: Med revizijo podatki za Francijo še niso bili na voljo zaradi sprememb, uvedenih leta 2015 v zvezi s sistemom neposrednih plačil v Franciji, ter prilagoditve integriranega administrativnega in kontrolnega sistema na nova pravila skupne kmetijske politike in navzkrižne skladnosti (ki so bila uvedene leta 2015).

Vir: Kontrolni statistični podatki o navzkrižni skladnosti, ki jih Komisiji predložijo države članice.

¹ Predpisane zahteve ravnanja (PZR) zajemajo zahteve in standarde, določene v [Direktivi 2008/119/ES](#) o zaščiti telet (PZR 11), [Direktivi 2008/120/ES](#) o zaščiti prašičev (PZR 12) in [Direktivi 98/58/ES](#) o zaščiti rejnih živali (PZR 13). Stopnja kršitev in razvrstitev kršitev v kategorije znižanja plačil ne vključujeta primerov ponavljanja kršitev ali namerne kršitve.

ODGOVORI KOMISIJE NA POSEBNO POROČILO EVROPSKEGA RAČUNSKEGA SODIŠČA

„DOBROBIT ŽIVALI V EU: ZMANJŠEVANJE VRZELI MED AMBICIOZNIMI CILJI IN IZVAJANJEM V PRAKSI“

POVZETEK

III. Komisija si prizadeva izboljšati ciljno usmerjanje podpore za spodbujanje višjih standardov za dobrobit živali, kot so določeni v predlaganem pravnem okviru za SKP po letu 2020.

Glej tudi odgovor Komisije na odstavek IX.

V. Narava potrebnih ukrepov vpliva na obdobje, v katerem je v državah članicah mogoče doseči napredek. Komisija še naprej nadzoruje in spremlja te zadeve.

VII. Zakonodajna v zvezi z navzkrižno skladnostjo vključuje splošna pravila o kaznih, ki jih države članice predpišejo ter ki morajo biti sorazmerne in odvračilne (glej uvodno izjavo 57 Uredbe (EU) št. 1306/2013), saj morajo biti upoštevani resnost, obseg, trajanje in ponavljanje zadevne neskladnosti (glej člen 99(2) Uredbe (EU) št. 1306/2013). Države članice morajo skladno z načelom deljenega upravljanja določiti višino kazni, ki se predpišejo posameznim kmetom, ki kršijo obveznosti navzkrižne skladnosti, in izvesti izterjavo. Če so v revizijah GD AGRI ugotovljeni prizanesljivi sistemi sankcioniranja, se to obravnava v okviru postopka potrditve skladnosti, državam članicam pa se lahko naložijo finančni popravki.

VIII. Ker ukrep za dobrobit živali ni obvezen ukrep, se organi držav članic na podlagi ocene potreb odločijo, ali bodo tako podporo vključili v programe. Dobrobit živali lahko podpirajo tudi z drugimi sredstvi, vključno z nacionalnimi.

Že v sedanjem obdobju 2014–2020 pravni okvir zagotavlja jasno možnost predlaganja integriranih ukrepov (kombinacije ukrepov). Nekatere države članice koristijo to možnost in uporabljajo druge ukrepe, kot so tisti, povezani z naložbami ali prenosom znanja – slednje za spodbujanje izmenjave dobrih praks na področju dobrobiti živali.

IX. Komisija je objavila svoj predlog za novo SKP po letu 2020, pri čemer je upoštevala zahteve zakonodajalcev in deležnikov v zvezi s poenostavitvijo in racionalizacijo SKP ter navzkrižno skladnost zamenjala s pogojenostjo. Države članice bodo imele večjo prožnost pri načinu doseganja opredeljenih splošnih in posamičnih ciljev, določenih s SKP v okviru novega modela izvajanja. Spodbujanje dobrobiti živali je zdaj del širše prednostne naloge v zvezi z organiziranjem živilske verige. Politika razvoja podeželja zagotavlja prilagodljiv okvir, ki državam članicam v skladu z načelom subsidiarnosti in v okviru deljenega upravljanja omogoča, da odločajo o najboljšem načinu podpore za izboljšanje dobrobiti živali.

Uvrstitev dobrobiti živali med posebne cilje razvoja podeželja za obdobje 2021–2027 naj bi še izboljšala položaj dobrobiti živali v kontekstu razvoja podeželja.

Komisija pripravlja projekt za kazalnike v zvezi z dobrobitjo živali in nadzorom kakovosti, da se bo preverjala koristnost kazalnikov dobrobiti živali. To bo vključevalo preverjanje povezav med sistemom navzkrižne skladnosti in uradnim nadzorom dobrobiti živali ter tudi ustreznost kazalnikov za merjenje učinkovitosti programov razvoja podeželja.

UVOD

8. Komisija opominja, da seznam zahtev, ki jih zajema navzkrižna skladnost, določita zakonodajalca, tj. države članice prek Sveta, in Evropski parlament. Poleg tega navzkrižna skladnost ni mehanizem za izvrševanje sektorske zakonodaje, ampak je njen cilj doseči, da bo SKP bolj združljiva s pričakovanji družbe, in sicer s sklicevanjem na zahteve, dovolj relevantne za

kmetijsko dejavnost in območje kmetijskega gospodarstva (glej uvodno izjavo 54 Uredbe (EU) št. 1306/2013). To je razlog, zakaj niso vse zahteve za dobrobit živali samodejno vključene v navzkrižno skladnost. V preteklih letih so zakonodajalci vedno pozivali k poenostavitvi mehanizma navzkrižne skladnosti, zaradi česar se je seznam zahtev krajšal.

9. Kmetje lahko sprejmejo poslovno odločitev o upravljanju kmetije, npr. redijo prašiče in perutnino, hkrati pa ne upravljajo zemlje. Poleg tega lahko navzkrižna skladnost velja tudi za kmete brez zemlje, če so ti upravičenci določenih ukrepov za razvoj podeželja.

10. Komisija poudarja, da če sektorska zakonodaja poziva k višji stopnji nadzora, potem ta stopnja velja.

OPAŽANJA

28. V nekaterih primerih obstajajo jasne povezave med vrsto ukrepov in strateškimi cilji. Na primer, cilj „spodbujanje držav članic in sprejetje ukrepov za večjo skladnost“ je jasno povezan z vrsto ukrepov za kokoši nesnice, razvrščanje svinj, zakol, živali med prevozom in zaščito prašičev.

Strategija o dobrobiti živali je vključevala zavezo o razmisleku, ali je uvedba poenostavljenega zakonodajnega okvira EU izvedljiva. To je prispevalo k sprejetju Uredbe o uradnem nadzoru leta 2017 in k posledični določitvi prvega referenčnega centra EU za dobrobit živali marca 2018.

31. V prilogi k strategiji o dobrobiti živali je bil oblikovan natančen seznam ukrepov za spremljanje ravni doseganja. Leta 2010 je bila izvedena ocena politike EU o dobrobiti živali, nekateri ukrepi, navedeni v prilogi k strategiji, pa odražajo strateške cilje, kot je „spodbujanje držav članic in sprejetje ukrepov za večjo skladnost“.

Komisija upošteva, da niso bili opredeljeni ciljni kazalniki za merjenje doseganja vseh ciljev strategije. Ukrepi še niso bili ocenjeni, saj so se zaključili šele na začetku leta 2018, zato učinek vseh ukrepov še ni viden.

Komisija od leta 2017 ni določila nove formalne strategije. Bilo pa je pripravljenih več dejavnosti s poudarkom na naslednjih treh prednostnih področjih:

- boljša uporaba pravil EU o dobrobiti živali;
- razvoj in prostovoljno sprejemanje obveznosti s strani podjetij za nadaljnje izboljšanje dobrobiti živali;
- spodbujanje standardov EU za dobrobit živali na globalni ravni.

39. Shema EU Pilot službam Evropske komisije in organom držav članic omogoča vodenje dialoga, da bi že v zgodnji fazi našli hitrejša in boljše odgovore na vprašanja o pravilnem tolmačenju, izvajanju in uporabi prava EU. Ta dialog, čeprav ni formalni postopek za ugotavljanje kršitev, poteka po opredeljenem postopku.

Okvir 3 – Počasen napredek pri izvajanju nekaterih priporočil Komisije

Komisija meni, da čeprav je v Franciji med posodobitvijo, revizijo in izdajo priročnikov za nadzor minilo kar precej časa, je osebje, ki opravlja uradni nadzor, imelo na voljo nekaj navodil, za obravnavo ugotovljenih slabosti pa je bilo sprejetih nekaj ukrepov. Zato uradni nadzor v Franciji v zadevnem obdobju ni bil nujno neskladen z zahtevami EU. Francoski priročnik za inšpekcijske preglede na kontrolnih točkah leta 2017 še vedno ni bil dokončan, vendar so francoski organi izvajali inšpekcijske preglede na kontrolnih točkah. GD SANTE še naprej spremlja to vprašanje.

Priporočilo, ki ga omenja Evropsko računsko sodišče, je bilo proučeno v nadaljnji reviziji Komisije, opravljeni leta 2012, in nato nadomeščeno s priporočilom iz te revizije. Ministrstvo za kmetijstvo je 27. aprila 2017 objavilo javni razpis za opremo za vse veterinarske storitve v Franciji. Priporočilo je

bilo umaknjeno, ko so francoski organi predložili dokaze, da je bila oprema nabavljena, za osebe pa pripravljena navodila za njeno uporabo.

V objektih za perutnino je mogoče zaznati vonj po amonijaku, čeprav so njegove ravni znotraj zakonskih omejitev.

Komisija meni, da čeprav so bile v okviru nadaljnjih dejavnosti, ki so potekale od leta 2014, predstavljeni osnutki sprememb zadevnega sklepa romunske vlade, Komisija še vedno ni prejela potrditve, da so bile spremembe sprejete. GD SANTE še naprej spremlja to vprašanje.

Stanje se je v zadevnem obdobju dejansko zelo spremenilo, kot je opisano v poročilu o profilu države, objavljenem aprila 2017.

- V zaporednih odgovorih je osrednji pristojni organ predlagal različne ukrepe.
- Osrednji pristojni organ je leta 2016 nacionalni referenčni center za dobrobit živali zaprosil za podporo pri ponovni proučitvi primernosti pragov, omenjenih v ministrski noti.
- Navedel je, da namerava prejšnje vrednosti uskladiti z novim mnenjem nacionalnega referenčnega centra.

Priporočilo je bilo umaknjeno na podlagi dokumentarnih dokazil, to pa bo omenjeno v naslednjem posodobljenem profilu države, ki bo po pričakovanjih objavljen leta 2019.

45. Komisija meni, da je to vprašanje zapleteno in zahteva skrbno preverjanje zaradi posledic v zvezi z različnimi verskimi skupnostmi.

Od leta 2012 je več držav članic sprejelo strožje nacionalne ukrepe v zvezi z zakolom brez omamljanja (BE, EL, DK, LT), nekatere države članice pa so že imele vzpostavljene nacionalne ukrepe (AT, CZ, DE, FI, FR, HU, SE, SI).

54. Zakonodaja EU o dobrobiti živali je namenjena predvsem velikim intenzivnim kmetijam (prašiči, teleta, kokoši nesnice, pitovni piščanci), zato je razumno, da organi omejene vire namenijo inšpekcijskim pregledom večjih in ne številnih manjših kmetij¹. Vendar je treba to izbiro ustrezno utemeljiti v analizi tveganja, ki jo države članice opravijo, in ne sme voditi do izvzetja iz nadzora.

55. Več držav članic uporablja sisteme za prednostno razvrščanje pregledov načrtovanja prevoza in natovarjanja živali ter cestnih preverjanj. Komisija je z drugimi državami članicami delila dobre prakse iz Avstrije, Danske, Nizozemske in Združenega kraljestva².

57. Res je, da je izvedba analize tveganja navadno prepuščena lokalni ravni, obstajajo pa nekatere pomembne izjeme, kot je navedeno v odgovoru Komisije na odstavek 55 zgoraj, v zvezi s pregledi prevozov na Danskem in Nizozemskem ter v Združenem kraljestvu.

59. V praksi se je izkazalo, da z razpoložljivimi viri ni mogoče izvesti pravilne revizije vseh področij v petletnem ciklu. Da bi se premostila ta ovira, so bila v nezavezujočih smernicah zagotovljena dodatna navodila. Ta pojasnjujejo, da je treba vsako področje, ki spada v področje uporabe uredbe o uradnem nadzoru krme in živil, upoštevati in pregledati v redni (letni) oceni

¹ Na primer, v Direktivi Sveta 2008/120/ES je v uvodnih izjavah izpostavljeno naslednje: v uvodni izjavi (6) razlike, ki lahko izkrivijo konkurenčne pogoje; ter v uvodni izjavi (7) pogoji [...], da bi s tem zagotovili racionalen razvoj priraje, s čimer se bolj poudarja obsežnejša proizvodnja.

² Glej pregledno poročilo št. 2014-7350, poglavje 6.

tveganja. Vključitev področja v postopek rednega pregleda šteje kot izpolnjevanje zahteve po „upoštevanju“ zadevnega področja v petletnem ciklu.

60. Ustrezna revizijska poročila Komisije vključujejo priporočila za države članice, v katerih je bilo nadaljnje ukrepanje na podlagi notranje revizije neustrezno; Komisija bo na podlagi teh priporočil nadalje ukrepala skladno z običajnimi postopki.

61. Pritožbe so lahko koristne pri opredelitvi težav, vendar z njimi na splošno niso opredeljena vsa ključna področja, ki vzbujajo zaskrbljenost. Potencialnim pritožnikom ostane skrita marsikatera neskladnost; poleg tega pa imajo pritožbe lahko elemente, ki povzročijo morebitno pristranskost.

62. Državam članicam nobena zakonska zahteva ne nalaga vodenja centralnega registra pritožb; neobstoj takega registra še ne pomeni, da informacije iz pritožb niso bile pravilno uporabljene ali da sprejemanje odločitev ni bilo ustrezno podprto z informacijami o tveganjih za dobrobit živali (ki lahko izhajajo iz več različnih virov).

64. Vsi elementi dobrobiti živali, ki jih zajema strategija, niso predmet navzkrižne skladnosti in razvoja podeželja, npr. prevoz živali. Zato so možne sinergije med SKP in splošno zakonodajo o dobrobiti živali omejene.

65. Da bi se omejilo upravno breme za države članice, zakonodaja v zvezi z navzkrižno skladnostjo v skladu z načelom deljenega upravljanja med državami članicami in Komisijo državam članicam zagotavlja možnost, da uporabijo svoje obstoječe upravne in kontrolne sisteme namesto izključnega sistema za navzkrižno skladnost (glej člen 98(1) Uredbe (EU) št. 1306/2013). Ni pa točno določeno, kako naj bi države članice to izvedle in kakšen način bi bil najučinkovitejši.

66. Taka izmenjava informacij se revidira med revizijami navzkrižne skladnosti, ki jih opravi GD AGRI. Če se odkrijejo pomanjkljivosti, se državam članicam naložijo finančni popravki.

70. Komisija nima pristojnosti, da bi v svoje revizije navzkrižne skladnosti vključila vse vrste pregledov v zvezi z dobrobitjo živali. Pregledi v zvezi z dobrobitjo živali, ki jih nacionalni nadzorni organi opravijo zunaj 1-odstotnega vzorca za preverjanje navzkrižne skladnosti, temeljijo na zakonodaji, ki ni zakonodaja o SKP, zato kot taki ne morejo spadati v področje revizij GD AGRI.

Posebna pravila o poročanju, vključena v zakonodajo v zvezi z navzkrižno skladnostjo, se nanašajo na nadzor, opravljen le v okviru navzkrižne skladnosti.

Toda če plačilna agencija prejme informacije o možnih kršitvah, ugotovljenih zunaj pregledov navzkrižne skladnosti, so lahko taka opažanja prav tako podlaga za oceno in možno poznejšo uporabo kazni v okviru navzkrižne skladnosti. Če so kršitve prijavljene plačilni agenciji in jih ta naknadno oceni, jih Komisija vključi v svoje revizije.

73. Zakonodaja v zvezi z navzkrižno skladnostjo v skladu z deljenim upravljanjem določa, da morajo ustrezni nacionalni ali regionalni organi oblikovati tabele za ocenjevanje regij ali držav članic. Vendar evropska zakonodaja predvideva okvir, saj določa, da bi kazni morale biti „sorazmerne, učinkovite in odvračilne“ (glej uvodno izjavo 57 Uredbe (EU) št. 1306/2013). Poleg tega je v členu 99 Uredbe določeno, da se kazni izračunajo ob upoštevanju resnosti, obsega in trajanja ter ponavljanja in možne namerne neskladnosti. Nadalje zlasti členi od 38 do 40 Uredbe (EU) št. 640/2014 in členi od 73 do 75 Uredbe (EU) št. 809/2014 določajo nadaljnje podrobnosti, ki jih morajo države članice upoštevati pri izreku kazni.

74. Komisija meni, da kontrolni statistični podatki sami po sebi niso dokaz za utemeljitev trditve, da je sistem nadzora ali sankcioniranja pomanjkljiv („prizanesljiv“), ter da sodba Splošnega sodišča v zadevi T-506/15 (točka 224) pomeni, da se lahko nizka stopnja napake uporabi (le) za utemeljitev resnega dvoma v imenu revizorja.

Kar zadeva opažanje, da so (v Romuniji) „inšpektorji kmetijo, na kateri so ugotovili kršitve, ki so predstavljale do 30 % ustreznih kontrolnih točk, šteli za povsem skladno s predpisi“, Komisija meni, da bi take specifične primere odkrila v svojih revizijah.

75. Komisija upošteva opažanje Evropskega računskega sodišča, toda opominja, da morajo države članice sisteme sankcioniranja vzpostaviti „po lastni presoji“.

Komisija poudarja, da tabele držav članic za ocenjevanje (kot je poljska) navadno dodelijo različno število točk glede na resnost neskladnosti, tj. kombinacija „resnosti“, „obsega“ in „trajanja“. Število kršitev torej ni vedno ključno za določitev upravne kazni v okviru navzkrižne skladnosti.

Poleg tega bi bili „prizanesljivi“ sistemi sankcioniranja (ki ne upoštevajo zahteve iz člena 39 Delegirane uredbe (EU) št. 640/2014, da kazen praviloma znaša 3 %) odkriti v revizijah GD AGRI, glej odgovor Komisije na odstavke 76.

76. Komisija potrjuje, da so bili v revizijah, omenjenih v sprotni opombi k opažanju Evropskega računskega sodišča, odkriti sistemi sankcioniranja, ki izključujejo uporabo sorazmernih sankcij (npr. v nekaterih primerih ni bilo mogoče uporabiti 5 %, v drugih primerih pa ni bilo mogoče uporabiti 3 % ali 5 %). Na podlagi vsake od zadevnih revizij je bil naložen finančni popravek, država članica pa je morala posodobiti tabelo za sankcioniranje, tako da se ustrezno upoštevajo „resnost“, „obseg“ in „trajanje“ pri vseh ustreznih zahtevah v zvezi z navzkrižno skladnostjo.

Poudariti bi bilo treba, da morajo, v luči deljenega upravljanja, države članice oblikovati tabele za ocenjevanje, prilagojene lokalnemu načinu kmetovanja. Predpisi ne določajo, kako izračunati znižanja za posamezne kršitve, ampak vključujejo splošna pravila. Zato tabele za ocenjevanje niso predmet odobritve Komisije. Komisija, da bi podprla države članice, redno organizira strokovne sestanke, na katerih se izmenjujejo dobre prakse.

79. Čeprav dobrobit živali ni *izrecno* del prednostnega področja 3A, to ne pomeni, da je izključena, saj cilj izboljšati dobrobit živali prispeva k cilju dodajanja vrednosti kmetijskim proizvodom, kar pa je del prednostnega področja 3A.

80. Države članice ali regije svoje programe razvoja podeželja načrtujejo na podlagi analize SWOT in ocene potreb za specifično programsko območje. Tako podpora za razvoj podeželja obravnava širši nabor potreb in ne le dobrobiti živali.

81. Poleg podpore za naložbe v kmetije, sheme kakovosti ali ekološko kmetovanje je treba omeniti tudi podporo s prenosom znanja, usposabljanjem in svetovanjem. Ti ukrepi so pogosto kombinirani z ukrepom 14 za dobrobit živali, da se ozavešči kmete in razširjajo dobre prakse za izboljšano upravljanje dobrobiti živali.

84. Države članice so morale na zahtevo Komisije pripraviti akcijske načrte za način izvajanja prepovedi krajšanja repov. Zvezna dežela Severno Porenje-Vestfalija je na začetku leta 2018 pripravila osnutek akcijskega načrta, ki je zdaj podlaga za prihodnja posvetovanja na državni in nacionalni ravni ter ravni EU.

Pravila o navzkrižni skladnosti veljajo tudi za podporo za dobrobit živali v okviru programa razvoja podeželja, vključno z zakonodajo o zaščiti prašičev, neupoštevanje takih pravil pa bi glede na resnost kršitve moralo voditi do sankcije/upravne kazni.

85. Komisija spodbuja kombinacijo več obveznosti ali celo več ukrepov (tako imenovanih integriranih ukrepov) za izboljšanje dobrobiti živali, da se zagotovi hkratno izboljšanje več parametrov. Vendar so nazadnje države članice tiste, ki se odločijo, katere parametre želijo izboljšati z uporabo skladov za razvoj podeželja ter katere z drugimi instrumenti in skladi. Omejitev razpoložljivih virov je prav tako lahko eden od razlogov za osredotočanje na najnujnejše parametre.

86. Države članice ukrep načrtujejo na podlagi analize SWOT in ocene potreb v sektorju. Poleg tega se od njih pričakuje, da bodo opredelile obveznosti za ukrep 14, tako da bo izhodišče jasno določeno in da bodo presežene običajne prakse, ki se izvajajo na kmetijah. Z GD SANTE že samoumevno poteka posvetovanje pred odobritvijo novega ukrepa za dobrobit živali v okviru razvoja podeželja, kar podpira pristop GD AGRI k vzpostavitvi učinkovitih ukrepov za dobrobit živali in k obravnavi področij z največjimi potrebami.

Kar zadeva navzkrižno skladnost, je prepoved rutinskega krajšanja repov del zahtev in zato del izhodišča za ukrepe za razvoj podeželja. Vendar je treba opozoriti, da v veliko državah članicah zlasti za intenzivno rejo prašičev navzkrižna skladnost ne velja le zato, ker take farme niso samodejno upravičenke SKP. Te prašičje farme večinoma nimajo kmetijskih zemljišč. Zato ne prejemajo neposrednih plačil (prvi steber), saj so ta odvisna od zemljišč. Te farme pa bi lahko zaprosile za podporo za razvoj podeželja (drugi steber), a prostovoljno. Zato navzkrižna skladnost nikoli ne more biti orodje za izvajanje drugih politik, saj je njen učinek omejen na upravičence SKP.

87. Od držav članic se pričakuje, da bodo obveznosti za ukrep 14 opredelile tako, da bodo običajne prakse, uporabljene na kmetijah, presežene, da se tako zagotovi resnična dodana vrednost podpore in prepreči prekomerno nadomestilo. S tako strukturo podpore za dobrobit živali naj bi se preprečila možnost podpiranja praks, ki v zadevni državi članici in/ali regiji veljajo za običajen način kmetovanja.

Kar zadeva tveganje mrtvih izgub, Komisija meni, da kmetje potrebujejo finančno podporo za spoštovanje obveznosti, ki presegajo izhodiščne zahteve v zvezi z dobrobitjo živali.

V zvezi z morebitnim prekrivanjem z zasebnimi shemami kakovosti glej odgovor Komisije na odstavek 88.

88. Treba je poudariti, da sodelovanje v shemah kakovosti ne pomeni nujno prekrivanja z ukrepom 14, čeprav oba instrumenta vključujeta upravljalvske obveznosti. To se zgodi, ko se obveznosti, podprte z različnimi instrumenti, razlikujejo s kvantitativnega in/ali kvalitativnega vidika (v primeru Sardinije) ali če nadomestilo nastalih stroškov in izpada dohodka zaradi takih obveznosti ne presega 100 %. V zvezi z izračunom premij glej odgovor Komisije na odstavek 90.

Tak pristop omogoča, da je finančno breme porazdeljeno med različna orodja in instrumente, čeprav lahko to za organe pomeni večje upravne napore.

90. Komisija med odobritvijo programov oceni metodologijo, na podlagi katere se izračunajo plačila, ter tudi izhodišče za predlagane obveznosti, da se zagotovi, da so zajeti le ukrepi, ki dopolnjujejo obvezne zahteve in prakse, ki se običajno izvajajo. Države članice morajo tudi zagotoviti, da so izračuni ustrezni ter da jih potrdi ali opravi funkcionalno neodvisen organ.

Možno prekrivanje s skladi EU ali nacionalnimi javnimi skladi se med revizijami preveri v okviru preverjanja sistema nadzora za vse ukrepe/ali operacije, ki so predmet dane revizije. Komisija bo ugotovitev revizije uporabila v splošni oceni pravnega izvajanja ukrepov/operacij, poleg tega bo ugotovitev tudi del postopka potrjevanja skladnosti, v nekaterih primerih pa lahko povzroči spremembo programa razvoja podeželja.

92. Skupni sistem spremljanja in vrednotenja (CMES) opredeljuje kazalnike za merjenje uspešnosti SKP, vendar sedanji sistem ne vsebuje nobenih specifičnih kazalnikov dobrobiti živali. Kazalniki rezultata se zbirajo na ravni ukrepov in se pripišejo zadevnim prednostnim področjem.

Potrebno je ravnovesje glede opredelitve kazalnikov spremljanja ter njihove stroškovne učinkovitosti in razpoložljivosti podatkov. Oceno širših izidov ukrepov je treba umestiti v okvir

vrednotenja, kazalniki skupnega sistema spremljanja in vrednotenja temu okviru zagotavljajo le podporno funkcijo, države članice pa lahko same določijo dodatne kazalnike.

93. Oceno podpore za dobrobit živali je najbolje izvesti v okviru vrednotenja. Za obdobje 2007–2013 je bil pripravljen povzetek vrednotenja o učinkih ukrepa 215 „plačila za dobrobit živali“, in sicer na podlagi naknadnih vrednotenj držav članic, ki so ukrep izvedle. Vrednotenje, skupaj s priloženim delovnim dokumentom služb Komisije, bo po pričakovanjih objavljeno v zadnjem četrtletju leta 2018.

95. Ukrep 215 „dobrobit živali“ je bil izveden v 11 državah članicah (30 regijah), odhodki EKSRP so skupaj znašali 1 milijardo EUR. V povzetku naknadnih vrednotenj je bil učinek ukrepa ocenjen kot omejen, deloma tudi zaradi majhnega števila regij, v katerih je bil ukrep izveden.

ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

99. Strategija o dobrobiti živali je vključevala zavezo o razmisleku, ali je uvedba poenostavljenega zakonodajnega okvira EU izvedljiva. To je prispevalo k sprejetju Uredbe o uradnem nadzoru leta 2017 in posledični določitvi prvega referenčnega centra EU za dobrobit živali marca 2018.

Komisija upošteva, da strategija ni vključevala ciljnih kazalnikov za merjenje doseganja vseh strateških ciljev (glej odgovor Komisije na odstavka 28 in 31). Ukrepi še niso bili ocenjeni, saj so se zaključili šele na začetku leta 2018, zato učinek vseh ukrepov še ni viden.

Komisija je od leta 2017 izvedla več dejavnosti s poudarkom na naslednjih treh prednostnih področjih:

- boljša uporaba pravil EU o dobrobiti živali;
- razvoj in prostovoljno sprejemanje obveznosti s strani podjetij za nadaljnje izboljšanje dobrobiti živali;
- spodbujanje standardov EU za dobrobit živali na globalni ravni.

100. Komisija meni, da je vprašanje zakola brez omamljanja zapleteno in ga je treba skrbno preveriti zaradi posledic v zvezi z različnimi verskimi skupnostmi.

Priporočilo 1 – Strateški okvir za politiko Komisije o dobrobiti živali

(a) Komisija sprejema priporočilo 1(a) in načrtuje ovrednotenje strategije o dobrobiti živali iz leta 2012. V zvezi s časovnim okvirom za tako vrednotenje je treba upoštevati, da učinek vseh ukrepov še ni viden, in tudi posledice tega zapletenega dela za vire.

(b) Komisija sprejema priporočilo 1(b). Izvedeno bo z opredelitvijo področij ali sektorjev in oblikovanjem metodologije za primerjavo uspešnosti držav članic.

(c) Komisija sprejema priporočilo 1(c).

102. Narava potrebnih ukrepov vpliva na čas, v katerem je v državah članicah mogoče doseči napredek. Komisija še naprej nadzoruje in spremlja te zadeve.

Glej odgovore Komisije na okvir 3 in odstavke od 59 do 62.

Priporočilo 2 – Ukrepi Komisije v zvezi z uveljavljanjem izvrševanja in dajanjem navodil na področju skladnosti

(a) Komisija sprejema priporočilo 2(a). Vzpostavljene so ureditve za nadaljnje ukrepanje na podlagi revizijskih priporočil in za izvrševanje zakonodaje EU.

Komisija ima za nadaljnje ukrepanje na podlagi revizijskih priporočil vzpostavljene sistematične postopke od leta 2005, in kadar je neizpolnjevanje pravil EU trajno, lahko uporabi dodatne izvršilne ukrepe. Učinkovitost postopkov se redno spremlja.

Vendar Komisija priznava, da je mogoče doseči več napredka pri skrajševanju časa, potrebnega za začetek izvajanja zadovoljivih ukrepov na podlagi njenih priporočil, izdanih po revizijah, in za izvrševanje zakonskih določb, zlasti tistih, ki so že dolgo v veljavi.

Zato si Komisija prizadeva okrepiti svoje postopke za spremljanje in izboljšanje vse živilske in zdravstvene zakonodaje, ki bodo seveda vključevali nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil iz revizij Komisije.

(b) Komisija sprejema priporočilo 2(b) in bo z državami članicami obravnavala možne izboljšave sistema TRACES, ki bodo državam članicam v pomoč pri pripravi analiz tveganja za inšpekcijske preglede v zvezi s prevozom živih živali.

Priporočilo 3 – Izboljšanje usklajenosti med uradnimi inšpekcijskimi pregledi in navzkrižno skladnostjo

Komisija ne sprejema priporočila 3(a).

Komisija meni, da kadar se uradni inšpekcijski pregledi, ki jih omenja Evropsko računsko sodišče, uporabijo za doseganje najmanjše stopnje v višini 1 % upravičencev za preglede navzkrižne skladnosti (člen 68 Uredbe (EU) št. 809/2014), ti dejansko spadajo v področje revizij GD AGRI, povezano poročanje pa se med drugim oceni z vidika popolnosti. Vendar kadar število teh uradnih inšpekcijskih pregledov presega najnižjo stopnjo kontrole, tj. zunaj področja uporabe okvira navzkrižne skladnosti, inšpektorjem ni treba kvalificirati in oceniti ugotovitev na podlagi pravil o navzkrižni skladnosti in poročati o njih. Zato, razen če se poroča o rezultatih, taki pregledi – ali popolnost poročanja – ne morejo biti zajeti v revizije GD AGRI.

(b) Komisija sprejema priporočilo in bo nadalje ukrepala v okviru strokovne skupine za navzkrižno skladnost.

104. Spodbujanje dobrobiti živali je del širše prednostne naloge v zvezi z organiziranjem živilske verige. Politika razvoja podeželja ponuja prilagodljiv okvir/nabor orodij, ki državam članicam v skladu z načelom subsidiarnosti in v okviru deljenega upravljanja omogoča, da odločajo o najboljšem načinu podpore za izboljšanje dobrobiti živali v skladu s cilji politike EU ter specifičnim okvirom, potencialom in potrebami držav članic/regij. Skoraj tretjina vseh programov razvoja podeželja za obdobje 2014–2020 vključuje ta ukrep in navaja število upravičencev, ki prejemajo podporo.

Kar zadeva tveganje mrtvih izgub, Komisija meni, da kmetje potrebujejo finančno podporo za spoštovanje obveznosti, ki presegajo izhodiščne zahteve v zvezi z dobrobitjo živali. Arhitektura ukrepa temelji na načelu, da se za preprečevanje mrtvih izgub z ukrepom za dobrobit živali podprejo le ukrepi, ki presegajo obvezne zahteve.

Komisija še naprej širi dobre prakse in primere izboljšanja dobrobiti živali tudi z dobrim združevanjem z drugimi ukrepi za razvoj podeželja, zlasti prenosom znanja in usposabljanja ter naložbami.

Priporočilo 4 – Uporaba podpore za razvoj podeželja za doseg ciljev za dobrobit živali

(a) Komisija sprejema to priporočilo, ki temelji na praksi sedanjega programskega obdobja.

Od držav članic se pričakuje, da bodo obveznosti za ukrep 14 opredelile tako, da bo izhodišče jasno opredeljeno in da bodo običajne prakse presežene, da se zagotovi resnična dodana vrednost podpore in se prepreči prekomerno nadomestilo. Komisija bo še naprej – v primeru sprememb programa ali nove uvedbe ukrepa v sedanje programske obdobje – spodbujala države članice k izvajanju tega ukrepa zlasti v sektorjih z največjimi potrebami. Na primer, vsi ukrepi v sektorju prašičereje prispevajo tudi k izboljšanju skladnosti z ustrežno direktivo. Z GD SANTE že samoumevno poteka posvetovanje pred odobritvijo novega ukrepa za dobrobit živali v okviru razvoja podeželja.

Uvrstitev dobrobiti živali med posebne cilje razvoja podeželja za obdobje 2021–2027 naj bi še izboljšalo položaj dobrobiti živali v kontekstu razvoja podeželja.

(b) Komisija sprejema priporočilo o spodbujanju izmenjave dobrih praks med državami članicami v zvezi z dodatnimi (tj. neobveznimi) kazalniki rezultata in učinka za ukrepe za dobrobit živali. Opozoriti je treba, da predlogi za SKP po letu 2020 vključujejo specifičen cilj: „izboljšanje odziva kmetijstva EU na potrebe družbe po hrani in zdravju, vključno z zdravo, hranljivo in trajnostno hrano, ter dobrobiti živali“ in ključni kazalnik O.16 – „Število glav velike živine s podporo za dobrobit živali, zdravje ali okrepljene ukrepe za biološko zaščito“. Poleg tega predlog vključuje tudi skupni kazalnik rezultata R.38 – „Izboljšanje dobrobiti živali: delež glav velike živine, ki jih zajema ukrep, ki prejema podporo, za izboljšanje dobrobiti živali“. Zato se lahko Komisija zaveže k prihodnjemu spodbujanju izmenjave dobrih praks v zvezi s kazalniki za dobrobit živali.

(c) Komisija sprejema to priporočilo, ki temelji na praksi sedanjega programskega obdobja.

Spletišče Evropske mreže za razvoj podeželja (ENRD) vsebuje veliko primerov dobrih praks za projekte, namenjene izboljšanju dobrobiti živali, vključno z investicijskimi projekti (https://enrd.ec.europa.eu/search/site/animal%20welfare_en).

Uvrstitev dobrobiti živali med posebne cilje razvoja podeželja za obdobje 2021–2027 naj bi še izboljšalo položaj dobrobiti živali v kontekstu razvoja podeželja. Vendar Komisija zaradi novega modela izvajanja, predlaganega za SKP po letu 2020, trenutno ne more prevzeti več specifičnih zavez v zvezi s smernicami za države članice.

Dogodek	Datum
Sprejetje revizijskega memoranduma / začetek revizije	13.9.2017
Osutek poročila uradno poslan Komisiji (ali drugemu revidirancu)	12.7.2018
Sprejetje končnega poročila po razčiščevalnem postopku	3.10.2018
Prejeti uradni odgovori Komisije (ali drugega revidiranca) v vseh jezikih	8.11.2018

PDF ISBN 978-92-847-1179-6 doi:10.2865/536070 QJ-AB-18-026-SL-N

HTML ISBN 978-92-847-1183-3 doi:10.2865/0461 QJ-AB-18-026-SL-Q

Standardi EU o dobrobiti živali so med najstrožjimi na svetu in veljajo že desetletja, cilji za dobrobit živali pa so del skupne kmetijske politike. Cilj zadnje strategije Komisije o dobrobiti živali je bil rešiti težave pri doseganju skladnosti in izboljšati sinergije s skupno kmetijsko politiko. Sodišče je ugotovilo, da so bili ukrepi EU za izboljšanje dobrobiti živali na nekaterih področjih uspešni, vendar je pri njihovem izvajanju prihajalo do zamud, določena področja v zvezi z dobrobitjo živali na kmetijah, med prevozom in ob zakolu pa še naprej zaznamujejo slabosti. Sodišče je dalo priporočila, ki obravnavajo strateški okvir, ukrepe Komisije glede dajanja navodil in uveljavljanja izvrševanja za podporo državam članicam pri doseganju skladnosti ter ukrepe za krepitev povezave med dobrobitjo živali in kmetijsko politiko.



EVROPSKO
RAČUNSKO
SODIŠČE



Urad za publikacije

EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Vprašanja: eca.europa.eu/sl/Pages/ContactForm.aspx
Spletišče: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

©Evropska unija, 2018.

Za dovoljenje za uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, za katere Evropska unija nima avtorskih pravic, je treba zaprositi neposredno imetnike avtorskih pravic.